

**Ajuntament
de Barcelona**

Museu d'Història de Barcelona

Plaça del Rei, s/n
08002 Barcelona
Telèfon 932 562 100
www.museuhistoria.bcn.cat

Memòria de l'any

2018

MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA

INDEX

1. PRESENTACIÓ	5
2. FONTS / COL·LECCIONS	14
A) Increment dels fons	20
B) Conservació preventiva i restauració	22
C) Documentació	31
D) Atenció de consultes	31
E) Préstecs	31
F) Fons en línia	33
G) Arxiu arqueològic	33
H) Reproduccions	34
I) Biblioteca i centre de documentació	34
3. PROGRAMES PÚBLICS	36
A) Recerca i debat públic	38
B) Formats expositius. (1) Exposicions temporals	52
C) Formats expositius. (2) Mostres laboratoris	56
D) Formats expositius. (3) Instal·lacions	58
E) Formats guiats. Visites i itineraris urbans	59
F) Formats musicals. Audicions	62
G) Formats escrits. Publicacions	64
H) Formats acadèmics. Estudis	66
I) Projecte escolar	69
J) Comunicació i difusió	75
K) Presència als mitjans	76
L) Accessibilitat i inclusió	77

M) Públics	79
N) Usuaris	81
4. COL·LABORACIONS I RELACIONS EXTERNES	82
A) Xarxes	82
B) Convenis i acords	85
C) Projectes en col·laboració	86
D) Participacions	88
E) Relacions institucionals	90
5. ORGANITZACIÓ	91
A) Recursos humans	91
B) Memòria econòmica	92
C) Obres i manteniment	92
D) Lloguer d'espais	93
E) Patrocini	93
6. RESUM D'INDICADORS	94

1. PRESENTACIÓ

El **Museu d'Història de Barcelona** (MUHBA), ideat al llarg del primer terç del segle XX, prefigurat al Pavelló de Barcelona de l'Exposició Internacional de 1929 i que finalment va ubicar la seva seu principal en 1943 a la Casa Padellàs i a la Plaça del Rei, conserva, estudia, documenta, divulga i exposa el patrimoni històric i la història de Barcelona des dels seus orígens fins als nostres dies.

El Museu té les seves sales per la ciutat, ubicades en diferents espais patrimonials. El MUHBA depèn de l'Ajuntament de Barcelona a través de l'**Institut de Cultura de Barcelona** (ICUB) i agrupa un conjunt de diversos espais patrimonials rellevants per a la història de la ciutat, els quals es troben distribuïts pels seus barris i districtes: actualment a tots, excepte a l'Eixample i, des que fou segregat del Museu el Monestir de Pedralbes, excepte també a Les Corts.

Aquests espais del museu mostren la colònia romana, amb les excavacions de la plaça del Rei i el temple d'August, entre d'altres espais arqueològics de la ciutat antiga; l'urbs medieval, amb el Palau Reial i el call jueu, i la ciutat moderna i industrial, amb l'ambició de capitalitat europea al Park Güell i els relats literaris a Vil·la Joana i amb el proveïment urbà (Casa de l'Aigua), la ciutat del treball (Fabra Coats), la guerra i la postguerra (Refugi 307 i el Turó de la Rovira) i la metròpoli contemporània (Oliva Artés, també amb espais de "museu laboratori ciutadà").

Aquests espais del MUHBA no funcionen com a àmbits separats i estancs, ans ben al contrari, constitueixen **polaritats** que s'entrellacen per construir un relat flexible i plural de Barcelona, des de diferents perspectives històriques temporals i sectorials. Al cap i a la fi, com s'ha dit, s'ha de veure el Museu com un museu amb les sales per tota la ciutat.

El MUHBA esdevé un **museu de proximitat** sense perdre la condició de **museu de la ciutat**. Gràcies a aquesta doble dimensió, és un instrument de política urbana amb un potencial notable per difuminar límits i distàncies entre centres i perifèries. Un dels objectius és abordar la perifèria des del centre i alhora la viceversa: portar **centralitat cultural** als barris, articulant relats i promovent patrimonis en una actuació compartida amb el teixit social i cultural. Cal indicar, en aquest sentit, que la tasca del Museu, a cavall de les polítiques culturals i de les polítiques urbanes, està consolidant, en diàleg amb altres museus de ciutat europeus, un model d'actuació obert a la ciutat i a la ciutadania que tanmateix no ha rebut encara a casa nostra ni el reconeixement institucional ni, sobretot, la dotació pressupostària suficient.

Quant als projectes expositius temporals, aquest 2018 el MUHBA ha promogut un total de nou exposicions, cinc de temporals i dues laboratoris, així com dues instal·lacions.

Entre aquests projectes cal destacar ***Imatges per creure. Catòlics i protestants a Europa i Barcelona, segles XVI-XVIII***, un projecte inaugurat l'any passat i l'exposició del qual ha estat oberta fins a principis d'any. Per tal de realitzar aquesta exposició el museu s'ha endinsat en un tema cabdal en la història continental europea, com fou la Reforma protestant, des de Barcelona, una ciutat plenament inserida en el món de la Contrareforma. Es tractava d'un projecte multiformat, en què exposició, conferències i concerts es van combinar al llarg de la segona meitat de l'any. Com tots els grans projectes del Museu que contenen com a format més destacat una exposició, la proposta apuntava a l'objectiu estratègic de llarga durada d'anar cobrint els grans temes i períodes de la història de la ciutat, amb vista a produir materials en múltiples fronts i amb vista a la futura exposició estable.

Imatges per creure ha permès així mateix una reflexió museològica important sobre com encarar els temes de control ideològic, qüestió que també ha estat fonamental en una altra exposició, de petit format, ***Verdaguer segrestat***,

coproduïda per la Fundació Jacint Verdaguer de Folgueroles i la Xarxa de Museus d'Història de Catalunya, un projecte realitzat l'any anterior que ha tancat les portes en aquest 2018. La mostra, ubicada a MUHBA Vil·la Joana, abordava les maniobres d'apropiació franquistes d'un autor de tant de pes que calia controlar, fins al punt de crear-ne una imatge distorsionada que en molts aspectes encara perdura, i de continuar explorant els múltiples vincles entre història i literatura.

Un altre projecte expositiu inaugurat l'any anterior que ha durat fins a principis d'aquest 2018 ha estat l'exposició ***La ferida d'Hipercor***, concebuda com una aproximació a l'atemptat de fa 30 anys ha permès redibuixar la memòria d'aquell episodi exclusivament a partir de documents i sentències, en un ambient de recolliment i de record, amb l'espai circular dedicat a les víctimes i als seus familiars, molts d'ells ben presents en els dies de l'exposició. Ha estat un projecte que formava part del programa del Comissionat de Programes de Memòria.

Aquest 2018 també s'ha inaugurat l'exposició **El port franc i la fàbrica de Barcelona. Les edats de la Zona Franca**, un projecte que s'ha proposat analitzar i endinsar-se en la relació entre Barcelona i el mar a partir d'un estudi d'un tema poc conegut: la història del port de la ciutat. A més, aquest any el museu ha acollit al seu espai d'Oliva Artés una exposició que, menada inicialment com un projecte participatiu, connecta amb l'activisme social, cultural i artístic d'un dels barris de la ciutat de Barcelona: es tracta de l'exposició **40 anys fent l'Ateneu Popular 9 Barris. Un altre relat de la cultura a Barcelona (1977-2017)**.

Pel que fa a l'espai urbà i a la relació entre patrimoni, paisatge i ciutadania, s'han d'esmentar dos projectes expositius ubicats a l'espai MUHBA Oliva Artés que provenen de l'any anterior: ***Indústria, territori i identitat***, produïda per la Regionalverband Ruhr en col·laboració amb diverses institucions catalanes, i ***Passatges/Bcn***, ubicada a l'espai d'Oliva Artés i produïda per l'Institut pour la Ville en Mouvement-VEDECOM en col·laboració amb l'Escola Superior d'Arquitectura del Vallès (ETSAV) i el MUHBA, la qual ha examinat el desenvolupament de la ciutat contemporània en la confluència que els passatges suposen d'escales urbanes de diferent rang o magnitud.

D'altra banda, el museu també ha acollit el projecte *Vinyetes Joves (CCOOMICS)* i també, dins del marc del Festival Loop, la instal·lació *En la Ciudad. Filmacions urbanístiques, inquietuds artístiques*, tots dos a la capella de Santa Àgata.

Finalment, cal esmentar també entre els projectes que incorporen formats expositius el dedicat a **Reinventar el museu. El futur de la Casa Padellàs**, amb els plans de reforma per encabir l'àgora museu i el museu escola, una exposició de síntesi interrogatòria sobre Barcelona en dues plantes i el centre de recerca i debat del Museu. Aquesta exposició ha estat la base d'un bon nombre de debats ciutadans, alguns d'abast internacional i tot ells amb una participació notable, sobre el futur no tan sols del MUHBA, sinó també dels museus de ciutat en general. Fruit d'aquest tasca, s'han realitzat dues sessions del seminari **Reinventar el museu de la ciutat**. Una primera, del dia 22 de febrer, va aplegar representants dels centres d'estudis locals barcelonins i entitats veïnals per tal d'abordar l'estructura policèntrica d'un museu amb les sales difoses per la ciutat i amb un espai nucleador concebut com a àgora ciutadana. La segona, del 26 de maig, va realitzar un **Trekking urbà** per tal de mostrar la Barcelona de llevant. En aquest context, cal tenir així mateix en compte la participació del museu al congrés anual de l'ICOM, organitzat a Frankfurt el mes de juny i que portava el títol de *The Future of Museums of Cities*.

Seguint la pauta habitual al Museu de **treballar per projectes**, quasi tots amb uns quants anys de durada, anant i tornant entre la recerca i la programació pública, les exposicions no han estat sinó un més entre els formats proposats per abordar unes i altres qüestions. L'exposició no ha de ser necessàriament el "format rei" en tots els casos. Entre els altres formats públics del museu també hi ha visites, itineraris, seminaris, conferències, concerts, col·loquis, maques guia i llibres, i entre els terrenys abordats pel Museu destaquen a) la història urbana i de la inserció de la ciutat en àmbits més amplis, b) els camps patrimonials en els quals fa anys que el Museu treballa: arqueològic, arquitectònic, paisatgístic, literari, musical i alimentari i, finalment, c) l'estudi de les metodologies d'apropiació de la ciutat per

una ciutadania diversa: propostes educatives, teoria i pràctica de l'itinerari urbà, etc.

Una de les claus de la programació pública del Museu com a centre de coneixement (aquesta definició engloba amb escreix la de centre de cura d'objectes i programació d'activitats) és no diferenciar entre recerca i difusió, amb les sessions de presentació i debat sobre els resultats de les recerques necessàries per impulsar el Museu sempre públiques, i sense distingir d'entrada entre "públic general" i "públic especialitzat". L'amalgama de persones de formacions i orígens diferents no pot ser un complement, sinó una de les claus d'un museu de ciutat culturalment cohesionador al segle XXI. Els resultats fins ara aconseguits semblen corroborar que la que s'acaba d'exposar és una bona manera per aconseguir un apropament més participatiu, coral i plural, i d'incidir en la visió que ciutadans i visitants tenen de la trajectòria de la ciutat.

En aquest sentit, cal destacar en 2018 el manteniment d'un bon ritme en construcció de la història i el patrimoni de Barcelona des del MUHBA i del seu Centre de Recerca i Debat (el CRED), amb propostes com les que tot seguit s'enumeren, un bon nombre de les quals coproduïdes i cofinançades amb altres entitats acadèmiques, culturals i socials, amb una xifra en augment de propostes conjuntes íntegrament finançades per l'entitat col·laboradora que troba en el Museu en entorn creador de sinèrgies. Destaquen tant els grups universitaris, barcelonins i d'altres contrades, com les institucions culturals, els centres d'estudis locals i les entitats veïnals. En el benentès que, en tots els casos, el rigor en les tasques endegades és la base sobre la qual es poden retrobar múltiples aportacions.

Entre les propostes de 2018 podem destacar: Els diàlegs *L'atemptat d'Hipercor*, un cicle proposat per Programes de Memòria; el taller *Relats de feina*, coordinat per la Mercè Tatjer; diverses sessions dels cicles de conferències de *Gent de la casa Gran*, coordinats per Eugeni Forradellas, Joan Fuster, Carme San Miguel i Joan Roca; el seminari *Zona Franca: dels orígens portuaris als nous paradigmes mediambientals*, que connecta amb l'exposició sobre el Port Franc; el seminari *Barcino i l'Alt Imperi Romà*, conduït per Pablo Ozcáriz, Júlia Beltrán de Heredia,

Isabel Rodà i Alessandro Ravotto; el seminari *El Palau Reial Major*, dirigit per Ramon Pujades; la jornada *Crítica i restitució patrimonial en gastronomia*, organitzada amb la Fundació Alícia, que ha estat un pont de diàleg entre la història i la cuina; el seminari *Barcelona-Buenos Aires, viatge d'anada (X Seminari Literatura i Ciutat)*, que mostra com la història de la ciutat comtal també es dona fora del seu perímetre geogràfic i explora les seves relacions amb la capital d'Argentina; el seminari *Gregorio López Raimundo i el PSUC*, que recupera la memòria d'aquesta figura cabdal de la resistència al franquisme i de la transició; el cicle de conferències. *Paisatges urbans emergents: el patrimoni en els límits* (Sessions X-XII), que ha examinat el paper del patrimoni com element constitutiu del paisatge urbà a partir de la idea de límit; el seminari *El futbol construeix ciutats. Barcelona i el futbol al segle XX*, que reivindica el paper històric d'aquest esport a la trajectòria de la ciutat; el seminari *Patrimonis blaus: innovar en el relat de l'aigua i la ciutat*, que continua aprofundint en la qüestió de la relació de Barcelona amb el seu proveïment; la jornada internacional *Restes i rastres: memòries obreres, patrimoni i nous usos socials dels espais industrials*, que ha reflexionat sobre les formes de resignificació dels antics espais i arquitectures industrials després del procés de desindustrialització en les ciutats europees; el festival *Liternatura*, que ha estudiat l'augment de publicacions sobre la relació entre la literatura i la natura; les jornades *Repensant Gaudí*, que ha aprofundit en el vincle històric de l'arquitecte amb Barcelona; la jornada *Color, luxe i moda a l'època romana. Pedres precioses i ornamentals i les seves imitacions*, que ha abordat la vida quotidiana i l'estètica barcelonina en l'època romana; les jornades *Bon Pastor: la construcció participativa d'un museu de l'habitatge*, que ha obert al públic i explicat el projecte de museïtzació que s'ha estat portant a terme en aquell barri; la jornada *El llegat del patrimoni industrial. El cas de Barcelona*; així com una nova edició, la tercera, del simposi *Comparatistes sense comparatisme. III Simposi. La Literatura comparada a Catalunya*.

La recerca és un dels fonaments bàsics de la programació pública del Museu, trencant barreres entre innovació i difusió per fer de la construcció de coneixement un procés a l'abast del públic. Als **Diàlegs d'Història Urbana i**

Patrimoni, ben assentats a MUHBA Plaça del Rei, es van afegir en el passat 2017 els **Diàlegs d'Història i Literatura**, que tenen lloc a l'espai MUHBA Vil·la Joana, i els **Diàlegs del Park Güell**, centrats en aquest darrer cas en el vincle entre les arts i la ciutat, amb una primera sèrie de diàlegs dedicada als "Elogis de la corba".

En un ambient favorable a l'encreuament d'interessos i de públics, moltes d'aquestes propostes, com ja s'ha dit anteriorment, han comptat amb assistents de procedències molt diverses, en un clima de participació ciutadana, i això tant en els programes desenvolupats a la plaça del Rei com en els projectes i programes a les altres seus.

Respecte al treball en xarxa amb altres ciutats, a escala internacional, s'ha de posar de relleu la continuïtat dels treballs de la xarxa de Museus impulsada des del MUHBA, el **City History Museums and Research Network of Europe**, en estreta col·laboració amb la tasca de la secretaria a Amsterdam i amb la continuïtat dels contactes amb Eurocities i les institucions europees. Quant al treball amb xarxes radicades a Barcelona, a banda dels estrets vincles amb els Districtes, la xarxa Espais Escrits, les universitats i els centres d'estudis locals, cal destacar la tasca compartida amb entitats com l'Escola Baixeras, la Taula de l'Eix Pere IV, els Amics de Fabra i Coats, la Fundació Maquinista i Macosa, els antics treballadors de Pegaso, el Grup de Defensa del Patrimoni de Trinitat Vella, l'AVV del Bon Pastor i l'AVV del Poblenou. Quant al treball en xarxa amb altres ens de l'ICUB, cal destacar la tasca conjunta amb l'AHCB (Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona) i la bona entesa amb el Servei d'Arqueologia.

Esment a part mereix la tasca desenvolupada des del **Cercle del Museu**, al qual s'han incorporat aquest any entitats com el Port Barcelona, Fira Barcelona, el Consorci de la Zona Franca i Mercabarna.

A l'hora de mirar cap al futur, un gran resultat de la tasca del Museu serà el del seu programa per als més joves, ideat tant per als temps d'escola com per als temps no lectius, que són sovint els més fecunds a l'hora de motivar l'ànsia de conèixer entre els més joves.

El projecte educatiu del MUHBA té l'objectiu de proporcionar les claus per llegir, interpretar i construir coneixement sobre la història de la ciutat de Barcelona a partir del seu patrimoni històric i artístic i de les formes i paisatges urbans. Aquest projecte educatiu, que en 2018 ha aplegat una xifra de 40.363 alumnes, programa activitats per a les escoles, des de l'educació infantil fins al batxillerat en forma de visites, itineraris o tallers, i porta alhora a terme el **Projecte Educatiu Integrat**, el qual agrupa programes de treball conjunt entre el museu i les escoles per tal de construir de forma cooperativa una estratègia de coneixement de la ciutat, a múltiples escales, i d'apropiació del seu patrimoni per part dels alumnes. En aquest context destaquen les iniciatives del **Patrimonia'm**, del **Viatge a Barcelona** i del **Casal d'estiu**.

Pel que fa al tractament de béns patrimonials, destacar les obres de rehabilitació de la façana del Saló del Tinell, al Palau Reial Major, o la posada en marxa de la segona fase del projecte d'Oliva Artés. A més, s'ha de posar de relleu el projecte patrimonial de sales del museu dedicades a l'habitatge en una de les primeres promocions públiques d'habitatge popular al **Bon Pastor**, que s'emmarca en una acció amb el Pla de Barris i el districte de Sant Andreu. D'altra banda, cal assenyalar que l'ICUB ha manifestat la intenció de traspasar a MUHBA la gestió de la col·lecció Marull que es troba ocupant un espai del Centre de Col·leccions. Aquest traspàs i el del pressupost corresponent no es farà efectiu fins l'any 2019 i mentrestant el museu té en estudi les diverses possibilitats d'encaixar aquest fons filatèlic dins del programes específics d'història de Barcelona, que són els propis del MUHBA.

Respecte del patrimoni moble, cal esmentar tant la tasca regular al **Centre de Col·leccions del MUHBA**, que es detalla àmpliament en el proper capítol de la Memòria. En 2018 les col·leccions del museu han tingut un augment de 2.966 peces, gràcies sobretot a les tasques d'intervenció arqueològica. Convé subratllar, per últim, que s'ha posat en marxa la creació d'una col·lecció de béns mobles a les

Cases Barates del Bon Pastor, per comptar amb el màxim nombre possible de peces originals en les futures sales del Museu dedicades a l'habitatge.

2. FONS / COL·LECCIONS

El Departament de col·leccions té cura de les col·leccions de béns mobles i també vetlla per la conservació del béns immobles: jaciments arqueològics, edificis històrics del museu. L'activitat principal del Departament es duu a terme en el Centre de Col·leccions tot i que la gran mobilitat de les col·leccions i el patrimoni dispers en les diferents seus exigeix desplaçar-se a molts altres centres i espais.

MUHBA Centre de Col·leccions, espai ubicat a dues naus de la Zona Franca, aspira a ser un referent R+D+i pel que fa a la conservació i la investigació del patrimoni moble del museu. Al llarg de l'any 2018, el departament ha portat a terme una feina transversal entre els diversos departaments del Museu i s'han fet esforços per consolidar i posar en valor el patrimoni arquitectònic i arqueològic de la ciutat.

Tot això ha permès atendre la difusió de la col·lecció del museu així com de la quantitat d'objectes exposats, tant als diferents espais patrimonials del MUHBA, com també a d'altres exposicions a centres dependents l'ICUB, com el Museu de les Cultures del Món, el Museu del Disseny, el Castell de Montjuïc i sobretot El Born CCM (on s'exposen més de 2.000 objectes procedents del fons del MUHBA) i també a altres centres expositius.

A més, s'ha continuat treballant en la preparació de les col·leccions en línia del museu i s'han realitzat els primers passos en la preparació i disseny d'un museu virtual que serveixi per adaptar el museu a les oportunitats que ofereixen les noves tecnologies i potenciar així la visibilitat i l'accessibilitat a les peces i els projectes portats a terme en el museu.

Objectes en exposició

En total, aquest any el museu ha exposat 1.095 objectes en les exposicions permanents dels diferents espais patrimonials del MUHBA (728 al conjunt monumental de la Plaça del Rei, 111 al Call, 97 a Vil·la Joana, 66 a la Via Sepulcral, 60 a Oliva Artés, 29 a la Domus Avinyó, 3 a Porta de Mar i 1 al Temple d'August). A més, cal afegir tres peces més que s'han utilitzat per a l'exposició *Imatges per creure* i quatre per a la del *Port Franc i la fàbrica de Barcelona*. A més, com es detallarà més a baix, 2.568 peces més han sigut deixades en préstec a altres museus.

Noves adquisicions

S'han incorporat 2.966 objectes nous que inclouen entre d'altres objectes de procedència sobretot arqueològica (2.576), però també de donacions ciutadanes de peces contemporànies o cedides per altres dependències municipals. Pel que fa les entrades a l'Arxiu arqueològic han ingressat un total de 801 caixes de materials procedents de 74 intervencions.

Com en anys anteriors, en 2018 no s'ha pogut tampoc materialitzar cap compra.

Registre

S'han registrat 6.809 fitxes noves a la base de dades del MUSEUMPLUS. D'aquestes, 1.756 corresponents a l'Arxiu arqueològic i registren el contingut de les caixes de material arqueològic de 28 intervencions arqueològiques.

Atenció de consultes

Així mateix cal tenir en compte que aquest any s'han atès un total de 150 consultes a la col·lecció inventariada i 23 a la col·lecció de l'Arxiu arqueològic.

Usuaris/visites del Centre de Col·leccions

A l'Arxiu Arqueològic hi ha hagut 1.495 usuaris entre professionals i empreses (com ara Atics, Actium, Arqueòlegs.Cat, Eina, Global CHM, Global Geotècnia, Antequem i Abans) han utilitzat aquest any les dependències de l'Arxiu Arqueològic.

Pel que fa els objectes de la col·lecció s'han atès a 1.675 persones més, entre visites de caire professional, institucional, periodístic, docent o investigador.

A assenyalar també com a activitat de difusió la participació del Centre de Col·leccions en les diverses modalitats de portes obertes i a les visites de grups. Tot i que no és un espai obert a la visita regular del públic es considera molt important difondre el coneixement del seus fons i de la tasca que s'hi fa en relació amb la gestió de les col·leccions i el seu estudi. A destacar la seva inclusió en l'activitat del In Museu. Entre les visites realitzades destacar la que va tenir lloc el dia 19 de juliol per presentar les actuacions relacionades amb el memorial La Rambla 2017, anticipant el primer aniversari de l'atemptat, i la d'un equip de TV3 que preparava un reportatge amb motiu del dia internacional dels museus.

Entre les visites de col·lectius que treballen en l'àmbit de la cultura i del patrimoni assenyalar: la Societat Catalana de Genealogia i Heràldica, els mestres que formen part del programa Patrimonia'm, una visita de tècnics de patrimoni cultural d'Andorra o una visita dels estudiants de màster de cinema documental de la UAB.

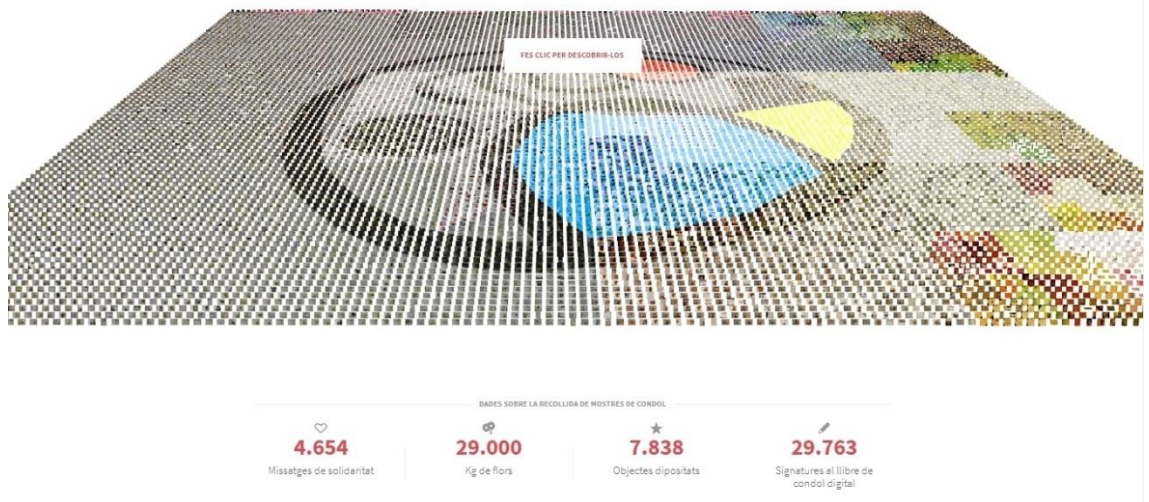
A més, s'han fet sessions als alumnes del Màster de la University of Boston al Centre de Col·leccions (9 de març) i del Màster d'Estudis Avançats en

Arqueologia de la Universitat de Barcelona UB a la Necròpolis de Vil·la de Madrid, Sant Honorat i Centre de Col·leccions (7, 8 i 9 de novembre).

Fons memorial de les Rambles

En el marc de les actuacions municipals, el MUHBA es va fer càrrec de la gestió dels objectes dipositats a la Rambla arran l'atemptat del 17 d'agost de 2017. Aquest any 2018 es va finalitzar la catalogació dels objectes. El resultat d'aquest treball és una base de dades on es documenten les característiques de 7.813 objectes, incloent entre d'altres dades la transcripció dels missatges que incorporen i fotografies de cada element. Al mateix temps es va generar una cartografia on es van registrar els 150 punts amb elements memorials documentats.

El contingut d'aquesta base de dades, juntament amb el seu equivalent desenvolupat per l'Arxiu Municipal Contemporani, va servir com a base per a la creació de la pagina web memorial de l'Ajuntament de Barcelona (<https://www.barcelona.cat/memorialrambla17a/ca/>) posada en marxa per l'aniversari de l'atemptat.

Arran dels treballs desenvolupats pel MUHBA es va convidar a l'equip del museu a participar al congrés: *Creating, documenting and using archives of*

spontaneous memorials: building an international network (International workshop 20 i 21 de setembre de 2018, a la Manchester Art Gallery) on museus, arxius i altres institucions de ciutats afectades per atacs terroristes o desastres naturals (Manchester, Paris, Niça, Estocolm, Shoreham o Brussel·les entre d'altres) van posar en comú les diferents respostes i tractaments donats al fenomen dels memorials espontanis. Un dels resultats d'aquestes jornades va ser la creació per part dels participants de la *Network of Archives of Spontaneous Memorials* així com la creació d'una xarxa per a seguir intercanviant experiències entre els participants (<http://www.spontaneousmemorials.org/>).

Un cop satisfet el compromís municipal de documentar tots els objectes del Memorial La Rambla 17A queda pendent la decisió final sobre si patrimonialitzar o no els materials. Al respecte s'ha elaborat un informe detallat sobre propostes d'actuació immediata.

El Port Franc i la fàbrica de Barcelona

A l'exposició sobre el Port Franc de Barcelona que es va fer a Casa Padellàs es va dedicar tot un àmbit a explicar la rellevància del Centre de Col·leccions enmig de la Zona Franca, fent èmfasi en projectes de recerca basats en tecnologia avançada tals com la reconstrucció forense d'un crani del neolític, la restauració de la bandera de santa Eulàlia o l'estudi de les malalties causades pel dèficit de vitamina D en restes òssies d'època romana. Aquesta menció ha tingut efectes positius ja que durant l'any 2019 el Consorci de la Zona Franca ha mostrat interès per conèixer més a fons l'activitat que es duu a terme al Centre de Col·leccions.

Pla d'inventari. Base de dades MuseumPlus

El Pla d'Inventari és una iniciativa de l'ICUB, proposada per la Direcció de Memòria Història i Patrimoni i acceptada pel Consell de l'ICUB. Té per objectiu perfeccionar l'inventari de totes les col·leccions patrimonials mobles d'interès artístic històric i cultural municipals per tal de deixar de parlar d'estimacions i al

final del projecte conèixer el volum real de les col·leccions que custodien els museus. De moment s'han planificat i adjudicat les actuacions per als anys 2018 i 2019. Es previst que pugui tenir continuïtat fins el 2025

Per al període 2018-19 el MUHBA va preveure la formació de tres unitats de treball diferenciades, una destinada a l'Arxiu Arqueològic, l'altra dedicada a treballar sobre el fons de l'antic Museu Verdaguer MVB i la tercera centrada en la col·lecció d'Història de Barcelona MHCB.

En el cas del fons Verdaguer (MVB) ja s'ha aconseguit tenir-lo íntegrament registrat i documentat. En el cas del fons MHCB s'espera tenir tot el fons (llevat del monetari) registrat i documentat per aquest 2019. En el cas del fons de l'Arxiu Arqueològic s'espera assolir, al final d'aquesta fase, el registre d'unes 1.800 unitats d'emmagatzematge. Restarien pendents de processar unes 12.000 unitats, que haurien de ser objecte de les següents fases del Pla d'inventari.

Conservació-restauració

A l'activitat habitual i estable centrada en el programa de conservació preventiva dels béns mobles i immobles així com la participació en congressos especialitzats s'han afegit els projectes específics: de l'any:

- El programa de manteniment dels jaciments museïtzats.
- El projecte Executiu d'Actuació als Arcs Gòtics de l'interior del Tinell i el de Rehabilitació de la façana del Saló del Tinell.
- Restauració dels objectes de la col·lecció seleccionats per a l'exposició "Barcelona capital mediterrània".
- Conservació-restauració del vaixell medieval Barceloneta.

- Direcció de la fase final de la restauració de les Pintures Murals de la Capella de Sant Miquel.
- Definició del Pla de cales en els edificis i del tractament dels objectes vinculats al Projecte Cases Barates del Bon Pastor.
- Directrius i seguiment de les millores a nivell d'emmagatzematge i marcatge de les col·leccions que es realitza dins el projecte l'anomenat Pla d'inventari, impulsat per l'ICUB.
- Muntatge i desmuntatge de les peces de les exposicions temporals del museu.

Passem, tot seguit, a veure totes aquestes dades amb més detall:

A) INCREMENT DELS FONDS

Aquest any 2018 hi ha hagut una incorporació de 2.966 objectes nous gràcies sobretot a les tasques d'intervenció arqueològica dutes a terme (2.576). També hi ha 312 peces que provenen del Fons Antic, 12 que han sigut recol·lectades, 3 donacions així com 12 objectes cedits per altres dependències municipals.

Així doncs, la principal font de creixement de la col·lecció del MUHBA segueix essent el material arqueològic seleccionat per la seva rellevància entre els fons ingressats a l'Arxiu Arqueològic, amb algunes donacions de peces contemporànies i de conjunts, com un dels darrers tallers de fusteria del Poblenou, que ha despertat un interès notable, no essent ara com ara possible, en no comptar amb recursos, una política de compres.

A l'Arxiu arqueològic han ingressat 801 caixes amb material arqueològic procedent de 74 intervencions arqueològiques.

De tota manera, com a museu de ciutat dediquem esforços importants a l'enriquiment de la col·lecció contemporània. Aprofitant oportunitats i cercant maneres de propiciar donacions significatives, especialment per obtenir de testimonis d'aquelles transformacions que es van produint en el dia a dia de la ciutat i que creiem que mereixen ser documentades museogràficament de cara a les generacions futures.

Una part de les gestions en aquest sentit no obtenen els resultats desitjats (ha estat el cas, enguany, del restaurant Pitarra de del mercat de Sant Antoni, per exemple), però es constata que es va mantenint un flux regular d'ofertaments de donació i d'altres que fan possible la millora significativa del potencial de la

col·lecció contemporània. És obligat agrair tant com es pugui la generositat dels ciutadans que han ofert els seus objectes en donació al MUHBA.

B) CONSERVACIÓ PREVENTIVA I RESTAURACIÓ

Garantir la conservació per a les generacions futures dels bens patrimonials, mobles i immobles, que té confiats el MUHBA és una de les raons de ser del museu de la qual és te cura, en primer terme, des del departament de col·leccions mitjançant el servei de conservació preventiva i restauració. L'activitat de conservació preventiva i restauració ha estat realitzada per l'equip del museu amb el suport de professionals externs de diverses disciplines. Aquest any s'han restaurat 37 objectes i s'han inspeccionat 793 més. A més, s'han inspeccionat 267 objectes d'altres institucions destinades a ser exhibides en exposicions del museu.

El gruix de la tasca desenvolupada ha tingut a veure amb la prevenció, tal i com es ve fent des de fa uns anys. En aquesta línia s'ha treballat per tal d'assegurar la conservació dels béns patrimonials procurant que els edificis siguin espais protectors i segurs, i l' ambient interior adequat a la conservació tot controlant els processos de treball que s'hi desenvolupen així com la manipulació i moviment dels objectes vinculats al muntatge de les exposicions.

Entre les principals tasques relatives a la conservació del patrimoni immoble podem destacar les següents:

- Programa de manteniment dels jaciments museïtzats. Seguiment periòdic mitjançant inspeccions amb elaboració de fitxes d'estat a tots els espais dependents del museu.

- Intervencions: Pla de tractaments curatius a la plaça Vil·la de Madrid i al subsol de Plaça del Rei.

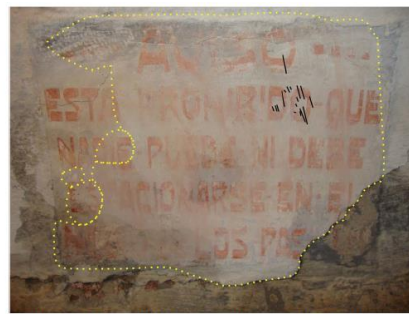
- Actualització dels mapes d'alteracions, actualització de les fotos de referència (REF) pel control de l'evolució dels jaciments i seguiment del desenvolupament del Projecte d' Il·luminació de les restes arqueològiques de plaça del Rei.

- Informe d'avaluació "10 anys d'inspeccions al Refugi (2008-2018).

R-4.- Estat Any 2006

R-4.- Estat Any 2017 (4 desprendiments i 1 ratllada)

- Tractaments preventius:

Buidatge i estudi estadístic de dades de clima de les sales expositives i de les sales de reserva. Projecte estudi de clima 2015-2017 de les dades climàtiques del Subsòl arqueològic de Plaça del Rei.

Monitoratge de plagues

Inspecció anual per a la detecció d'activitat xilòfaga als edificis del Conjunt Monumental de la Plaça del Rei. Inspecció anual per a la detecció d'activitat xilòfaga Casa del Guarda del Park Güell. Inspecció trimestral de trampes

amb la identificació d'espècimens perniciosos per a les col·leccions a les sales de reserva del Centre de Col·leccions. Estudi estadístic. Anàlisi de contaminants i microorganismes. Sik-Lab a àrees expositives i sales de reserva.

- Seguiment i criteris en el desenvolupament del Projecte Executiu d'Actuació als Arcs Gòtics de l'interior del Tinell contractat per l'ICUB , en el que s'ha fet neteja i rejuntat.

- I del projecte de Rehabilitació de la façana del Saló del Tinell contractat per l'ICUB. Els treballs han consistit en la neteja i reintegració de morter de junta.

Actuacions sobre el bens mobles.

- Restauració dels objectes de la col·lecció seleccionats per a l'exposició "Barcelona capital mediterrània". Restauració d'objectes de pedra, metall així com la desinsectació amb Shock tèrmic d'un conjunt de peces de material orgànic : fusta i teixit.

- Conservació-restauració del vaixell medieval Barceloneta: un estudi del posicionament de les peces mitjançant modelat 3D, tractament de conservació de la fusta -anàlisi ph i magnetisme-, projecte de suport metàl·lic per a l'exhibició del derelicte.

Col·laboracions amb l'Institut de Cultura de Barcelona

- Direcció de la fase final de la restauració de les Pintures Murals de la Capella de Sant Miquel. Comissariat de l'exposició sobre el projecte amb el títol Murals Divins.

- Participació en l'elaboració dels criteris de tractament de la Col·lecció procedent del Memorial de la Rambla.

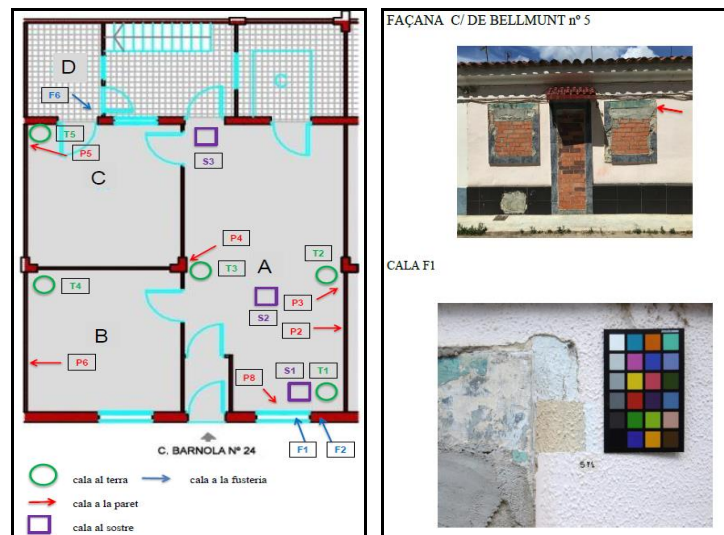
Conservació preventiva.

S'han mantingut els diversos programes de conservació preventiva dels espais museïtzats del MUHBA i de revisió dels fons que hi són exposats.

- MUHBA Oliva Artés. Desmuntatge i reubicació de l'Exposició Interrogar Barcelona d'Oliva Artés: inventari de presència, estudi d'ocupació i embalatge de la Col·lecció, supervisió de l'operació motivada pel desenvolupament d'obra civil a la nau.

- Bon Pastor. Definició del Pla de cales en els edificis i del tractament dels objectes vinculats al Projecte Cases Barates del Bon Pastor.

- Casa Padellàs. Relació, control i logística de moviments, embalatge i trasllat de les peces de la col·lecció relacionades amb les exposicions “Barcelona Ciutat Mediterrània” i “Km0”. Instal·lació de peces a l’exposició “El Port Franc i la fàbrica de Barcelona”.

- Centre de col·leccions. Directrius i seguiment de les millores a nivell d'emmagatzematge i marcatge de les col·leccions que es realitza dins el projecte l'anomenat Pla d'inventari, impulsat per l'ICUB amb el suport de personal extern.

C) DOCUMENTACIÓ

Col·lecció inventariada

El Museu s'ocupa de la millora de la base de dades de la seva col·lecció que es realitza a MuseumPlus. En aquest any 2018 s'han registrat o documentat un

total de 6.809 objectes. Així doncs, fins ara el museu ja disposa d'un total de 52.725 objectes inventariats.

A assenyalar per últim que el programari MuseumPlus es troba al final de la seva vida útil i que l'ICUB ja ha començat a estudiar i planificar la seva substitució per un nou programari.

D) ATENCIÓ DE CONSULTES

S'han atès un total de 153 consultes a la col·lecció inventariada i 23 a la col·lecció de l'Arxiu arqueològic. D'altra banda s'ha d'esmentar que segueix creixent el nombre de consultes per correu electrònic relatives a les col·leccions del museu (i a altres aspectes de la història de Barcelona) que ja es detectava en anys anteriors. S'han atès un total de 719 consultes entrades per aquesta via. Cada vegada és més significatiu el nombre de consultes que arriben de l'estranger. Aquesta atenció a consultes externes i internes és una activitat que cada vegada requereix més temps de dedicació per part del personal del departament.

E) PRÉSTECES

Al llarg d'aquest any hi ha hagut un total de 2.568 objectes en préstec en altres museus i institucions sigui amb un caràcter de més llarga, 2.544 peces, o curta durada, 24. Els préstecs de llarga durada estan sobretot centrats en l'exposició permanent del Centre de Cultura i Memòria de El Born CCM, que té 2.186 peces del MUHBA, però també s'han cedit peces al Museu Marítim de Barcelona per a la seva exposició permanent (68) o a l'Acadèmia de Bones Lletres per a la Galeria de Catalans Il·lustres (46). Entre els préstec de curta durada cal destacar les 15 peces cedides a l'Arxiu Històric de Barcelona per a l'exposició *Aureli Capmany i l'educació dels infants, La capsula entròpica* (MNAC), Joan Borell

Nicolau (Museu de Montserrat) *Flames a la frontera. Catalunya i la Gran Guerra* (Museu d'Història de Catalunya) i *Cuba 1898. De colònia a nova República* (Museu de Sant Cugat).

Relació de peces cedides en préstec de llarga durada segons els centres:

El Born CCM	2.186
Museu Marítim de Barcelona	68
Museu de Ceràmica de Barcelona	65
El Castell de Montjuïc	52
Acadèmia de Bones Lletres	46
Diputació de Barcelona	35
Museu de les Aigües-Fundació AGBAR	29
Ajuntament de Barcelona	16
Monestir de Pedralbes	16
Museu d'Història de Catalunya	15
Museu de les Cultures del Món	6
Museu Etnològic de Ripoll	3
Museu del Disseny de Barcelona	2
Palau de Pedralbes	2
Museu d'Arqueologia de Catalunya	1
Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts	1
Monestir de Sant Benet (Montserrat)	1

Relació de peces cedides en préstec de curta durada segons els centres:

Arxiu Històric de Barcelona	15
-----------------------------	----

Ajuntament de Barcelona	3
Museu d'Història de Catalunya	2
MNAC	1
Museu del Monestir de Sant Cugat	1
Museu de Montserrat	1
Museu Militar de Toledo	1

F) FONS EN LÍNIA

Aquest any s'ha treballat i s'ha seguit avançant en la tasca de finalitzar un catàleg digital que permeti oferir les peces del MUHBA en línia i així poder mostrar les peces del museu que no estan exposades enlloc. Aquesta iniciativa va començar fa anys i, presumiblement, conclourà aquest proper 2019. La manca de pressupost ha impedit, un any més, que es materialitzés aquest objectiu llargament desitjat amb la creació d'una finestra específica al web del Museu. La consulta en línia de la col·lecció s'entén com un recurs fonamental per tal de posar a l'abast dels ciutadans i ciutadanes la riquesa dels fons dels museu, especialment els no exposats al públic. Un dels colls d'ampolla més importants és poder disposar de pressupost per a fer fotografies dins dels estàndards requerits per a sortir en línia, completar les fitxes amb aquestes imatges, i finalment validar-les i implementar-les.

D'altra banda, cal tenir en consideració que s'ha pujat al web el *tour* virtual de l'exposició temporal *Imatges per creure*.

G) ARXIU ARQUEOLÒGIC

L'arxiu arqueològic, el qual forma part del centre de col·leccions, ha continuat amb la seva activitat com a espai de tractament de materials arqueològics.

Aquest any 2018 han ingressat procedents de noves excavacions 801 caixes/unitat d'emmagatzematge de 74 intervencions. A finals d'any a la base de dades del MuseumPlus de l'arxiu arqueològic hi ha un total de 12.357 caixes/unitat d'emmagatzematge registrats o inventariats que són el resultat d'un conjunt de 312 intervencions, mentre que pendents de registrar queden 14.304 caixes/unitat d'emmagatzematge d'intervencions antigues que es van regularitzant any rere any.

H) REPRODUCCIONS

El Museu ha realitzat una lliure difusió de reproducció d'imatges dels seus espais per usos com els editorials o periodístics excepte en una sèrie de casos en què s'han sol·licitat formalment la reproducció de peces de la seva col·lecció. Aquest any se n'han comptabilitzat un total de 13 autoritzacions de reproduccions de peces del museu, que han sigut demanades també per editorials, museus, diaris o universitats. Entre les peces demandades, es poden esmentar el cartell de l'exposició de 1888, el retrat de Pau Claris o la Bandera dels voluntaris catalans caçadors de Barcelona.

Per altra part, en tenir en règim obert la major part dels materials disponibles des de la pàgina web, l'accés és lliure.

I) BIBLIOTECA I CENTRE DE DOCUMENTACIÓ

El MUHBA disposa d'una biblioteca pròpia que es troba a la Casa Padellàs. És sobretot d'ús intern, però s'obre als estudiosos i investigadors de la cultura barcelonina, però al mateix moment també a tota la ciutadania interessada en la ciutat. Està especialitzada en patrimoni i història urbana de Barcelona, des dels seus orígens fins a la contemporaneïtat amb una atenció preferent envers les fonts documentals de la seva cultura material. Entre els diferents serveis que ofereix, estan l'accés i la consulta a sala, informació i consultes bibliogràfiques, reproducció de documents i connexió Wifi.

Dades de l'any 2018

Adreça web: <http://catalegbiblioteca.museuhistoria.bcn.cat>

Nombre d'usuaris	1.436
Increment de registres el 2018:	542
Total de registres en línia:	13.174
Metres lineals	377
Consultes:	3.244
Punts de lectura:	6
Préstecs:	426

3. PROGRAMES PÚBLICS

En la línia de renovar els llenguatges del Museu com a pols de coneixement i apropiació del patrimoni al servei de la ciutadania, el MUHBA treballa per formats considerats tots ells equivalents i amb un interès variable segons els temes i propostes, començant per la necessitat de fonamentar moltes propostes en recerca pròpia i difuminant l'esquema que divideix entre "exposicions" i "altres activitats". Aquest esquema atorgava un paper de privilegi possiblement excessiu a les exposicions, com a herència dels temps previs a la multimedialitat del nostre temps. Aquesta qüestió és especialment rellevant en el cas dels museus d'història de ciutat, que han de ser inseparables del seu entorn urbà.

Aquest any 2018 s'han organitzat onze projectes en format expositiu, de dimensió i propòsit divers: cinc exposicions temporals, quatre exposicions laboratori i dues instal·lacions, que s'han distribuït entre els espais patrimonials de MUHBA Plaça del Rei, MUHBA Oliva Artés i MUHBA a Fabra i Coats. La major part d'aquests projectes han estat possibles pel suport econòmic d'altres ens municipals o les institucions coorganitzadores i en total, han rebut un conjunt de 26.533 visites.

Així mateix destaquen la realització de 705 itineraris i visites públiques que han comptat amb 15.014. Quant als més joves, s'han portat a terme 1.821 activitats en diversos formats (visites guiades, itineraris, tallers didàctics, etc.) que han aconseguit aplegar 40.363 alumnes i que detallem més endavant.

Quant al conjunt de diàlegs i conferències, jornades i seminaris, presentacions i audicions, 66 en total, el total de persones que les han freqüentat ha estat de 2.860. La programació en aquests formats s'agrupa en els diferents cicles del Centre de Recerca i Debat i les programacions sobre patrimonis musicals, totes dues

realitzades entre diferents seus del Museu, relacionades amb els altres formats de la programació, començant per les exposicions.

Finalment, i amb l'ànim de ser el portal de la ciutat no tan sols per als visitants, s'ha d'esmentar la continuació de **This is Barcelona /Benvinguts a la ciutat**, un programa en diferents idiomes de coneixement de la ciutat adreçat a persones refugiades, nouvinguts i a disposició de les institucions d'acollida. Aquesta activitat no la pot organitzar el Museu per ell mateix, sinó que convé actuar sempre de manera coordinada amb les instàncies d'acollida de l'Ajuntament i la Generalitat.

Tot sumat, el total de persones que han participat en les activitats del museu en els seus diferents formats sumen 81.910 persones, de les quals 26.533 visites en activitats amb format expositiu i 55.377 persones en activitats en altres formats.

Aquests resultats han estat possibles gràcies a la col·laboració i el treball compartit del Museu amb diferents institucions i agents de l'àmbit públic i privat, a l'aprofundiment i l'articulació del discurs museístic del MUHBA que es posa de manifest en una gran combinació de formats (espais museïtzats, exposicions, visites, guies d'història urbana, models d'espai virtual, concerts, publicacions, jornades i seminaris) i també a l'afermament del programa educatiu integrat.

Així mateix, MUHBA ha pres part, per iniciativa pròpia o bé a petició de l'ICUB, en diferents esdeveniments com ara el **Llum Barcelona** (8 de febrer), **El dia internacional dels museus** (18 de maig), **La nit dels museus** (20 de maig), la diada de **la Mercè** (24 de setembre), el **48h Open House Barcelona 2018** (21 i 22 d'octubre), el Festival de filosofia **Barcelona Pensa** (16 de novembre) o el **In Museu** (2 de desembre). Cal fer constar, per últim la col·laboració del MUHBA amb Virreina Centre de la Imatge en l'exposició **Barcelona vista del Besòs**, inaugurada el 4 de novembre.

Quant als espais patrimonials, amb les seves respectives exposicions estables, el Museu d'Història de Barcelona ha comptabilitzat enguany un total de 816.989 visites. A aquesta xifra s'han de sumar les 398.955 persones que van visitar el

Temple d'August i l'espai museïtzat de Santa Caterina, que es consideren espais patrimonials i es computen a part.

A) RECERCA I DEBAT PÚBLIC

El CRED (**Centre de Recerca i Debat del MUHBA**) no és un departament amb entitat i personal específics, sinó un node de confluència entre processos d'investigació des de tots els àmbits del Museu, els quals nodreixen sessions públiques en formats diversos. S'inclouen un bon nombre de projectes que, dins de la línia de programació del Museu i en conveni amb aquest, han estat proposats i finançats per altres institucions acadèmiques i culturals.

La recerca és un signe d'identitat de la programació pública del Museu d'Història de Barcelona i s'organitza amb el propòsit d'aconseguir el màxim de sinèrgies per nodrir tot el sistema del Museu. Aquesta és una especificitat de molts museus de ciutat, no tan sols del de Barcelona.

En el cas dels museus d'arts, ciència i tècnica, com també en els museus d'història nacionals, existeixen a les universitats i altres institucions acadèmiques els departaments corresponents que produeixen el coneixement adient per nodrir el discurs museològic. No és així en el cas dels museus de ciutat, ni a Barcelona ni a moltes altres urbs europees, d'aquí la necessitat específica d'una relació intensa amb els centres de recerca en arqueologia i en història urbana que no eximeix el museu de dedicar-se a la recerca pròpia per poder substanciar els seus programes públics.

En el cas del MUHBA, amb una llarga tradició, des de les recerques promogudes pel fundador del Museu, Agustí Duran i Sanpere, i des del Seminari d'Arqueologia i Història de la Ciutat, iniciat en 1959 pel director Frederic Udina, acompanyades de publicacions d'una gran qualitat.

Hores d'ara, la recerca és com més va menys una activitat reclosa a l'interior del Museu i ha passat a articular la programació pública, en format de diàlegs, seminaris, jornades, però també exposicions, concerts, visites i rutes urbanes. Difuminar els límits entre recerca i difusió és, en aquest sentit, una de les més importants contribucions que un museu de ciutat pot efectuar a la democratització del coneixement i al trencament de les barreres entre cultura i educació.

El MUHBA no compta hores d'ara amb recursos per poder impulsar línies de recerca de base ni treballs que no estiguin directament destinats a nodrir i a orientar la programació pública del Museu en els seus diferents formats, com es pot veure en altres apartats d'aquesta memòria. No obstant això, i com a resultat d'una organització cooperativa molt flexible entre el Museu i altres institucions, el Centre de Recerca i Debat del MUHBA s'ha convertit en el motor essencial no tan sols del funcionament de tot el Museu, sinó del seu paper R+D+i com a centre exportador de coneixement.

Les línies en què treballa el MUHBA són les següents:

a) *relats històrics* de Barcelona, en múltiples modalitats i èpoques, per atendre la història de la ciutat, amb fonts arqueològiques, documentals, gràfiques i orals, en bona entesa amb el Servei d'Arqueologia i l'AHCB; i també *relats literaris* de Barcelona, dins del Projecte Vil·la Joana; b) *patrimoni i paisatge* (en cinc línies: arqueològic, arquitectonico-paisatgístic, literari, musical i alimentari) destinades a nodrir la programació pública del Museu en diferents formats i , en especial el programa d'exposicions; c) *innovació ciutadana* (educació, alzheimer); i d) *documentació i conservació* de béns mobles, que inclou una línia de recerca bàsica per al Museu, amb l'estudi dels seus objectes, i e) *tecnologies de la representació*: escanejant làser i tridimensionalitat, cartografia històrica i museologia virtual.

L'estratègia és en tots els casos la mateixa: tot allò que s'ha de preparar o estudiar, primer convé mostrar-ho públicament a través del Centre de Recerca i Debat del MUHBA, en les programacions a Plaça del Rei, Vil·la Joana, Park Güell, Oliva Artés i altres seus del Museu.

Es així com es pot nodrir gairebé sense cost afegit –perquè són recerques que igualment resulten imprescindibles – un bon programa d’estudis innovadors, mostrant i exposant en públic, pura i simplement, els treballs que per als treballs de cura d’objectes, de preparació d’itineraris i exposicions, de recuperació de productes patrimonials i d’atenció als diversos públics del museu.

Aquesta manera de treball en règim de portes obertes ha generat així sinèrgies que en multipliquen el resultat, per l’interès d’altres institucions que fan estudis sobre Barcelona d’arribar a acords programàtics amb el Museu i mostrar-ne els resultats dins de la programació del MUHBA, en forma de jornades i seminaris, sia en format de presentació de recerques fetes sia, en la modalitat museu laboratori, per incentivar noves recerques.

Cal afegir, finalment, el “motor d’arrencada” de tot el sistema, que són els Diàlegs, actualment d’història urbana i patrimoni a MUHBA Plaça del Rei, d’història urbana i literatura a MUHBA Vil·la Joana i d’història urbana i arquitectura a MUHBA Park Güell. En els diàlegs es presenten recerques ja efectuades o bé en curs, d’altres institucions i entitats i del propi Museu, dins de les línies de treball anteriorment esmentades. El seu paper dinamitzador i orientador de tot el conjunt és molt valuós.

Diàlegs d’història urbana i patrimoni

Els Diàlegs d’Història Urbana i Patrimoni són un cicle propi de conferències, que es fan en dilluns a la Sala Martí l’Humà de l’espai MUHBA Plaça del Rei, i constitueixen el format més flexible per explorar noves idees i per comunicar estudis sobre la trajectòria de la ciutat, el seu patrimoni historicoartístic i les representacions urbanes de Barcelona i altres ciutats.

- 1- Les llotges i les seves funcions a les ciutats medievals: el cas de Barcelona.** A càrrec de Magdalena Bernaus Vidal. 8 de gener de 2018.

- 2- **Esclavitud i llibertat a la Barcelona de la baixa edat mitjana, des de la crisi de 1380 fins a la guerra del segle XV.** A càrrec de Antoni Albacete Gascón. 22 de gener de 2018.
- 3- **El moviment de dones i el moviment veïnal durant la Transició al cinturó industrial de Barcelona, 1974-1990.** A càrrec d'Eva Fernández Lamelas. 5 de febrer de 2018.
- 4- **Les barcelonines i la revolució financera del segle XIV.** A càrrec de Pere Ortí. 19 de febrer de 2018.
- 5- **Les festes cíviques a la ciutat de Barcelona durant la primera meitat del segle XIX.** A càrrec de Jordi Roca Vernet. 5 de març de 2018.
- 6- **Troballes arqueològiques al Mercat de Sant Antoni: la via Augusta i la necròpolis romana.** A càrrec d'Emiliano Hinojo i Carme Miró. 19 de març de 2018.
- 7- **El mercat artístic a Barcelona entre 1770 i 1808. Producció, consum i comerç d'art.** A càrrec d'Ana Vallugera Fuster. 9 d'abril de 2018.
- 8- **La Barcelona del No-Do (1943-1981).** A càrrec de Xavier Cazeneuve. 7 de maig de 2018.
- 9- **La pau, les sagreres i els nous nuclis de poblament al pla de Barcelona, segles XI-XIII.** A càrrec de Victor Farias. 28 de maig de 2018.
- 10- **La cacera de bruixes a Barcelona, segles XV-XVII.** A càrrec de Pau Castell Granados. 18 de juny de 2018.
- 11- **Història del Poble Espanyol.** A càrrec de Sandra Moliner. 17 de setembre de 2018.
- 12- **Palaus i programes decoratius a la Barcelona del setcents.** A càrrec de Rosa Subirana. 15 d'octubre de 2018.
- 13- **Barcelona, abans i després de la razzia d'Almansur.** A càrrec de Dolors Bramon, Enric Calpena i Josep Maria Salrach. 29 d'octubre de 2018.
- 14- **El Congrés de Sants de 1918 : La resposta sindical a les noves situacions.** A càrrec de Mari Cruz Santos. 12 de novembre de 2018.
- 15- **Descoberta i posada en valor del Baluard del Mercat de Sant Antoni.** A càrrec d'Emiliano Hinojo García i Alejandra Miró Mangin. 26 de novembre de 2018.

16- Quins i com eren els habitants de Barcino? A càrrec d'Isabel Rodà. 10 de desembre de 2018.

Diàlegs d'història i literatura

Els patrimonis literaris es troben organitzats en cicles com els calidoscopis literaris i les traces literàries, dos formats propis de conferències que es fan a MUHBA Vil·la Joana i que giren al voltant de temes literaris i de la ciutat de Barcelona.

1. **La mort de Gaudí (10 de juny del 1926).** A càrrec de Josep M. Tarragona, Marià Marín i Vicenç Altaió. 14 de gener de 2018.
2. **La Barcelona culta i la Barcelona baixa a través de Pigmalión.** A càrrec de Ferran Aïsa, Emili Boix i Pau Vidal. 18 de febrer de 2018.
3. **El cap del general Moragues (27 de març de 1715).** A càrrec d'Agustí Alcoberro i Oriol Izquierdo. 11 de març de 2018.
4. **El dia que va morir Marilyn, de Terenci Moix, i les revolucions del 68.** A càrrec de Josep-Anton Fernández, Sebastià Portell i Teresa Gimpera. 28 d'octubre de 2018.
5. **Barcelona 92: els millors Jocs Olímpics de la nostra vida... (25 de juliol del 1992).** A càrrec de Núria Benach, Alfred Bosch i Ada Castells. 18 de novembre de 2018.
6. **La Setmana Tràgica i l'Oda nova a Barcelona de Joan Maragall.** A càrrec de Glòria Casals, Pere Maragall i Jordi Valls. 2 de desembre de 2018.

Diàlegs del Park Güell

Els diàlegs d'història, arquitectura i forma urbana, que tenen lloc a l'espai a MUHBA Park Güell-Casa del Guarda, han continuat amb el cicle *Elogis de la corba*, iniciat l'any anterior, i han seguit amb altres conferències que han aprofundit en l'obra d'Antoni Gaudí.

1. **Jujol, entre el Park Güell i la Finca Sansalvador.** A càrrec del Taller d'Història de Gràcia. 15 de gener de 2018.
2. **Park Güell: política, ideologia i símbol.** A càrrec de Juanjo Lahuerta.
Primera sessió. 5 de novembre de 2018.
Segona sessió. 3 de desembre de 2018.

Cicles de conferències i seminaris

1. **Diàlegs. L'atemptat d'Hiperacor.** Fabra i Coats, Fàbrica de Creació. 6, 13 i 20 de febrer de 2018.

El d'Hiperacor va ser el primer atemptat d'ETA que colpejà la població civil de manera indiscriminada. La magnitud d'aquesta acció terrorista a la Barcelona de 1987 va posar a prova les costures de la societat i de l'Estat, tant pel que fa a la capacitat de resistència democràtica com pel que fa a reconèixer el sofriment dels afectats. El cicle ha abordat la relació entre el terrorisme, el poder i les víctimes; la lluita d'aquestes pels seus drets i la seva relació amb els poders públics, així com les repercussions polítiques de llarga durada que va tenir aquest acte.

2. Seminari. **Reinventar el museu de la ciutat. Sessions IV-V.** MUHBA
Plaça del Rei.

Sessió IV. **Xarxa i policentrisme.** 22 de febrer de 2018.

Continuació de les reflexions sobre la reinvençió dels museus de ciutat. Després de les sessions anteriors (I. L'espai central del MUHBA i el seu entorn, sobre la proposta general; II. La Casa Padellàs futura, amb presentacions a entitats socioculturals, i III. La reinvençió dels museus de ciutat a Europa, amb set museus i centres de recerca europeus), la sessió IV va tenir com a convidats especials centres d'estudis locals barcelonins i entitats veïnals, i va abordar l'estructura policèntrica d'un museu amb les sales difoses per la ciutat i amb un espai nucleador concebut com a àgora ciutadana.

Sessió V. **Trekking urbà. La Barcelona de llevant.** 26 de maig de 2018.
Barcelona ha esdevingut en l'era contemporània una gran metròpoli i capital europea gràcies a la immigració. Ara que el Museu compleix setanta-cinc anys, abordar aquest procés és un tema cabdal en el nou punt de trobada amb la història de les perifèries urbanes de Barcelona, la **Casa Padellàs**, i als espais en

construcció del MUHBA a llevant de la ciutat: **Oliva Artés** com a laboratori sobre la metamorfosi humana i urbana de la metròpoli, la **Casa de l'Aigua** on es mostraran els proveïments bàsics, **Fabra i Coats**, que explicarà el món del treball, sobretot en femení, i **Bon Pastor** que parlarà de la trajectòria dels primers barris públics al llarg d'un segle.

3. Taller. Relats de feina. MUHBA Plaça del Rei, 27 de febrer de 2018.

En el marc de les actuacions impulsades per l'Institut de Cultura de Barcelona en l'Any Europeu del Patrimoni Cultural, el MUHBA proposa aquest primer taller sobre els sistemes per enregistrar memòries i documents orals de l'era industrial en col·laboració amb les comunitats i sobre les possibilitats de projectes de treball compartits entre les entitats i el Museu, amb un objectiu doble: primer, facilitar els mecanismes que estiguin al nostre abast per posar en comú la informació existent recollida per cada entitat i, segon, promoure noves col·laboracions per recollir fonts documentals orals que ens permetin augmentar el nostre coneixement sobre les condicions de vida en entorns de feina i de vida associativa. Coordinat per la Mercè Tatjer.

4. Gent de la Casa Gran (segon cicle de conferències). MUHBA Plaça del Rei. 28 de febrer, 14 de març i 4 d'abril de 2018.

L'Associació Consell de Cent i el MUHBA organitzen el segon cicle de conferències per analitzar i discutir les iniciatives, els plans i les propostes promogudes per l'Ajuntament de Barcelona a partir de les primeres eleccions municipals promogudes pels primers consistoris democràtics. En el primer cicle de conferències que tingué lloc el febrer i març de 2017, tot un seguit de protagonistes d'aquell moment històric ens explicaren els processos viscuts i les problemàtiques generades entorn de la gestió i les transformacions produïdes aquells anys a Barcelona, en camps com l'urbanisme, la planificació i les finances. Ara es proposa un nou cicle per tractar altres temes, no menys rellevants, com el servei a les persones, la via pública i l'àrea metropolitana. Coordinat per Eugeni Forradellas, Joan Fuster, Carme San Miguel i Joan Roca. Comitè organitzador: Associació Consell de Cent i Museu d'Història de Barcelona.

5. Seminari. Zona Franca: dels orígens portuaris als nous paradigmes mediambientals. MUHBA Plaça del Rei. 15 i 22 de març de 2018.

Entre Montjuïc i el Llobregat, al marge esquerre del riu batega l'epicentre de moltes aspiracions de Barcelona i Catalunya. El port franc, proposat fa més d'un segle com un espai clos lliure d'aranzels per a la transformació industrial de mercaderies en trànsit, es va reformular posteriorment per donar lloc a l'ampliació del port i per construir el polígon industrial més gran de Barcelona. Temps després, la Zona Franca ha esdevingut una part essencial de l'antena logística de Barcelona per la seva posició estratègica entre el port, l'aeroport i grans eixos de comunicació, i ara aspira a ser un espai d'innovació econòmica, nova urbanitat i sostenibilitat ambiental al bell mig de la ciutat metropolitana i del delta del Llobregat.

6. Seminari. Barcino i l'Alt Imperi Romà. MUHBA Plaça del Rei. 5 d'abril de 2018.

En els processos de romanització les ciutats funcionaven com a nuclis per reforçar i legitimar el domini sobre els territoris conquerits i, alhora, eren espais on es van crear diferents formes de relació entre les poblacions autòctones i els conqueridors. La clau de l'èxit de les ciutats a les províncies romanes fou una burocràcia escassa, atès que eren les institucions de cada ciutat —controlades per les elits locals— les que s'ocupaven del manteniment de l'ordre i de l'explotació econòmica. En aquest seminari s'estudia el paper polític de Barcino i la seva organització urbana, a fi de situar el seu paper en aquesta xarxa de ciutats de la Hispània Citerior.

7. Taller-seminari. De perifèries a centre i viceversa. MUHBA Plaça del Rei. 7 d'abril de 2018.

En aquest taller-seminari es van exposar les línies presents i futures del museu per tal de facilitar i promoure la comunicació i la col·laboració entre les entitats veïnals i el museu. Amb Joan Roca i les entitats veïnals que col·laboren amb el MUHBA.

8. Seminari. El Palau Reial Major. MUHBA Plaça del Rei. 19 d'abril de 2018.

El Palau Reial Major de Barcelona és un conjunt arquitectònic amb una vida evolutiva molt llarga i complexa que ha pervingut parcialment. Les reformes successives van anar modificant l'estructura i la fesomia per ajustar-les a les necessitats i gusts canviants. Les demolicions del segle XIX van destruir part del conjunt, i les restauracions d'època contemporània van eliminar o alterar dels vestigis de les darreres etapes i els van substituir per elements de recreació historicista a la recerca de l'esplendor medieval

perduda. El Museu d'Història de Barcelona té un projecte de recerca multidisciplinari que pretén fer una revisió integral de les dades acumulades fins ara i afegir-ne tantes de noves com sigui possible.

9. Jornada. Crítica i restitució patrimonial en gastronomia. MUHBA Oliva Artés. 25 de maig de 2018.

Aquesta jornada, organitzada per la Fundació Alícia i el MUHBA, ha tingut com a objectiu aportar eines pràctiques de coneixement en el camp de la restitució de receptes històriques per ser un punt de trobada per a historiadors i cuiners on puguin compartir coneixements, inquietuds i projectes. Cal obrir un pont de diàleg entre ciència i cuina en el camp de la restitució patrimonial en aquesta disciplina centrat en la gastronomia de Barcelona i la seva àrea d'influència. Organitzada amb la Fundació Alícia.

10. Seminari. Barcelona-Buenos Aires, viatge d'anada (X Seminari Literatura i Ciutat). MUHBA Vil·la Joana. 16 de juny de 2018.

Buenos Aires i Barcelona són dues ciutats que es van postular com a capitals del segle XX, com Paris ho havia estat el segle XIX. Per diverses raons, cap d'elles no va aconseguir ser-ho, però en l'esforç totes dues van esdevenir referències de modernitat i de projecte cultural i ciutadà. En aquest Seminari s'han abordat les relacions literàries i intel·lectuals entre la capital de Catalunya i la capital de l'Argentina en el període 1900-1960, amb especial atenció a la presència a Buenos Aires d'escriptors i intel·lectuals de Barcelona.

11. Seminari. Gregorio López Raimundo i el PSUC. MUHBA Plaça del Rei. 11 de juny de 2018.

Seminari que recorda i estudia la figura de Gregorio López Raimundo. Nascut a Aragó l'11 de juny de 1914, ell va emigrar a Barcelona de jove. Durant la guerra civil va militar a les Joventuts Socialistes Unificades i més tard ingressà al PSUC, del qual va ser secretari general des de mitjan anys cinquanta. Bona part de la seva activitat es va desenvolupar al país, i es va convertir en referent i símbol de la lluita antifranquista i del moviment obrer i els moviments socials.

12. Cicle de conferències. Paisatges urbans emergents: el patrimoni en els límits (Sessions X-XII). MUHBA Plaça del Rei. 3 de maig, 24 de maig i 14 de juny de 2018.

En el marc del màster internacional Intervenció en el Paisatge i Gestió del Patrimoni, organitzat per la UAB i el MUHBA, s'ha fet un cicle de tres conferències que explora diferents aspectes dels valors emergents que diferents tipus de patrimonis representen en una diversitat de paisatges, prenent la ciutat de Barcelona com laboratori i cas d'estudi. En aquesta segona edició, es va proposar el paper del patrimoni com element constitutiu del paisatge urbà a partir de la idea de límit, tot considerant tres escenaris concrets: el paisatge urbà construït i el límit amb l'espai no construït; el carrer i el límit amb l'espai públic urbà i les vores urbanes i el límit amb els espais no urbanitzats.

13. Seminari. El futbol construeix ciutats. Barcelona i el futbol al segle XX. MUHBA Plaça del Rei. 27 de setembre de 2018.

A tot arreu, el futbol ha canviat les ciutats i ho continua fent avui. Ha estat la base per al sorgiment de clubs esportius i ha contribuït a l'articulació de noves formes de lleure. Ha vist créixer un nou espectacle esportiu i ha ajudat a crear identitats des del barri fins a la ciutat i la nació. També ha estat fonamental per construir una trama urbana i un perfil de ciutat a la mida dels estadis, per integrar col·lectius nouvinguts, per articular un relat comunicatiu i per crear una indústria amb un gran influx econòmic. Són tantes les connexions entre el futbol i les ciutats que és imprescindible posar-les sobre la taula i analitzar-les. Sota l'empara de l'impacte d'aquest esport, s'ha organitzat una taula rodona per presentar el projecte d'una exposició i un simposi internacional sobre el futbol i per reflexionar sobre aquest fenomen i la ciutat al segle XX. Amb la col·laboració de l'Institut Barcelona Esports.

14. Seminari. Patrimonis blaus: innovar en el relat de l'aigua i la ciutat (Paisatges urbans emergents, sessió XIII). MUHBA Plaça del Rei. 29 de setembre i 27 d'octubre de 2018.

Amb una tradició històrica ja bimil·lenària el diàleg aigua i ciutat, aigua i territori, ha deixat a Barcelona una profunda empremta. Aquest ric i interessant patrimoni des de la nostra mirada actual se'ns mostra amb una gran potencialitat que cal reivindicar. Tot cercant la relació entre urbs, territori, ciutadania i medi ambient, aquest seminari s'ha dedicat a donar a conèixer i intercanviar propostes de redescobriment de les fonts, mines i pous seculars del Pla de Barcelona així com a reivindicar i posar en valor dels sistemes de canalització de l'aigua portades de l'exterior de Barcelona. Amb la

participació d'especialistes de diverses universitats i del món empresarial, de les entitats i els centres d'estudis locals i de professors i estudiants del curs Relats Urbans del MUHBA, el seminari va tenir lloc a la Casa de l'Aigua de la Trinitat Nova, indret emblemàtic que exemplifica la densitat d'elements patrimonials de l'aigua al nord de Barcelona. Coordinador: Manel Martín Pascual.

15. Jornada internacional. Restes i rastres: memòries obreres, patrimoni i nous usos socials dels espais industrials. Espai Josep Bota (Fàbrica de creació Fabra i Coats). 19 d'octubre de 2018.

Aquesta jornada es va celebrar amb el propòsit de debatre, reflexionar i fer balanç sobre les formes de resignificació dels antics espais i arquitectures industrials després del procés de desindustrialització en algunes conurbacions europees, transformades avui en centres d'expressió de diferents realitats econòmiques, socials i culturals. El MUHBA hi va col·laborar amb Comissions Obreres i la Fundació Cipriano García.

16. Linternatura, festival de literatura i natura. MUHBA Vil·la Joana. 20 i 21 d'octubre de 2018.

L'objectiu d'aquesta festival era examinar i donar visibilitat a una tendència editorial a l'alça, com és l'augment de publicacions de llibres sobre natura. El festival ha combinat les presentacions amb activitats diverses com el taller d'il·lustració d'animals i plantes, la presentació i projecció d'un documental, la presentació del projecte educatiu i editorial, una sessió de contes o un concert recital.

17. Jornades. Repensant Antoni Gaudí. MUHBA Park Güell (Casa del Guarda). 23, 24, 25 i 26 d'octubre de 2018.

L'any 2018 s'acompleixen 140 anys que Gaudí va obtenir el títol d'arquitecte i també en què es van conèixer amb Eusebi Güell. Així mateix, el 2018 coincideix amb el primer centenari de la mort d'Eusebi Güell, qui esdevindria el seu principal mecenes. Amb motiu de la celebració de la Biennal del Pensament, la Direcció d'Arquitectura Urbana i Patrimoni d'Ecologia Urbana junt amb el MUHBA va organitzar unes Jornades de reflexió entorn el Patrimoni centrat en la figura de Gaudí. Es volia començar a elaborar un discurs propi al voltant del personatge i, sobretot de la seva obra, al marge de la pressió turística i mediàtica i fer-ho des d'una perspectiva bàsicament barcelonina. Es van plantejar quatre taules rodones que volen centrar-se en la reflexió al voltant de la seva figura i arquitectura però posant èmfasi en la seva comprensió des de

noves òptiques en un moment en què la seva obra es veu desbordada en ser entesa com una icona turística.

18. Jornada. Color, luxe i moda a l'època romana. Pedres precioses i ornamentals i les seves imitacions. MUHBA Plaça del Rei. 15 i 16 de novembre de 2018.

L'objectiu d'aquestes jornades ha sigut presentar el fenomen de les imitacions en època romana i analitzar el concepte de luxe, la rellevància del color i el significat dels recipients i els elements de guarniment personal fabricats en diferents matèries primeres, i també dels revestiments parietals en pedra, vidre i pintura; en definitiva, el paper que va tenir en l'àmbit social la cultura material en la normalització i l'accés a una estètica. Coordinadors: Miguel Cisneros i Emili Revilla.

19. Jornades. Bon Pastor: la construcció participativa d'un museu de l'habitatge. Biblioteca del Bon Pastor. 17 d'octubre i 21 de novembre de 2018.

El 1929 es van construir quatre polígons de Cases Barates a la ciutat, i el conjunt del Bon Pastor en va ser el més poblat, amb 784 habitatges. A l'illa ubicada entre els carrers de Tàrrrega-Claramunt i Bellmunt-Barnola es museïtzaran vuit cases: quatre mostraran l'evolució de les cases en diferents períodes i les altres quatre seran espais expositius explicaran, a partir de l'habitatge obrer, la història de Barcelona des del Bon Pastor al Districte de Sant Andreu. La museïtzació d'una illa de Cases Barates al Bon Pastor és un projecte de creació d'un museu en viu, possible gràcies a la complicitat dels veïns i veïnes del barri i, també, d'altres agents socials que treballen diàriament en aquest projecte. És el resultat d'una col·laboració creada entre l'Associació de Veïns del Bon Pastor, l'Institut Municipal de l'Habitatge de Barcelona, el Districte de Sant Andreu, el Pla de Barris del Bon Pastor i el Museu. En aquestes dues sessions de treball s'han explicat les fases del projecte de la mà dels professionals que, des de diversos àmbits, treballen en la museïtzació de les Cases Barates del Bon Pastor.

20. Jornada. El llegat del patrimoni industrial. El cas de Barcelona. MUHBA Plaça del Rei. 29 de novembre de 2018.

Fer coincidir en un mateix debat el món acadèmic, els tècnics i professionals i la ciutadania activa en la matèria ha estat l'objectiu d'aquesta trobada, que pren el concepte de llegat del patrimoni industrial com a nucli del

debat. En aquest cas, del patrimoni industrial ens arriba un llegat que pot tenir diverses dimensions: pot ser constructiu, sociocultural, mediàtic o simbòlic. Amb la intenció de reflexionar entorn de les experiències que han tingut lloc a Barcelona en aquest àmbit i de les expectatives que sorgeixen en noves formes de gestió, les ponències han exposat casos actius de tractament del llegat, com l'aprofitament del valor d'ús dels espais fabrils, l'emmagatzematge i utilització de fonts documentals escrites i orals vinculades a la industrialització, o el retrobament de la identitat vinculada als barris industrials en mans de moviments veïnals reivindicatius, entre d'altres.

21. Simposi. Comparatistes sense comparatisme. III Simposi. La Literatura comparada a Catalunya. MUHBA Vil·la Joana i Plaça del Rei. Del 12 al 15 de desembre de 2018.

La literatura comparada té, a Catalunya, una tradició que pot considerar-se lògica i paradoxal alhora. D'una banda, per la història de la modernitat cultural a Catalunya, —i especialment a Barcelona—, la seva crítica literària té una dimensió internacional, cosmopolita, coherent amb la relació de la literatura catalana amb les literatures europees. Però en el moment d'institucionalitzar-se acadèmicament, la literatura comparada, només Ramon Esquerra va aconseguir incorporar-se explícitament a aquesta nova disciplina. En canvi, els principals crítics literaris a Catalunya es caracteritzen en els seus escrits per una actitud implícitament comparatista, sense sotmetre's a les pautes marcades oficialment des de les càtedres universitàries i, en alguns casos, discutint l'orientació donada per l'acadèmia a aquesta perspectiva crítica. En realitat estem parlant de la major part dels escriptors catalans que van conrear la crítica literària, sobretot en la primera meitat del segle XX, abans de la institucionalització dels estudis de literatura comparada a Catalunya. El resultat és un conjunt de «comparatistes sense comparatisme»: crítics literaris de talent, voluntat i mirada comparatista que, rellegits en aquesta clau, mostren una història alternativa de la literatura comparada al nostre país i en el conjunt d'Europa.

Presentacions

1. **Presentació de *Música i política a l'època de l'arxiduc Carles*.** Amb Alvaro Torrente, Xosé Aviñoa, Joan-Lluís Palos i Tess Knighton. MUHBA Plaça del Rei. Amb motiu de la presentació del llibre *l'Aurèlia Pessarrodona* (soprano) i *l'Esteban Mazel* (clavicèmbal) van interpretar algunes peces de l'època. 11 de gener de 2018.

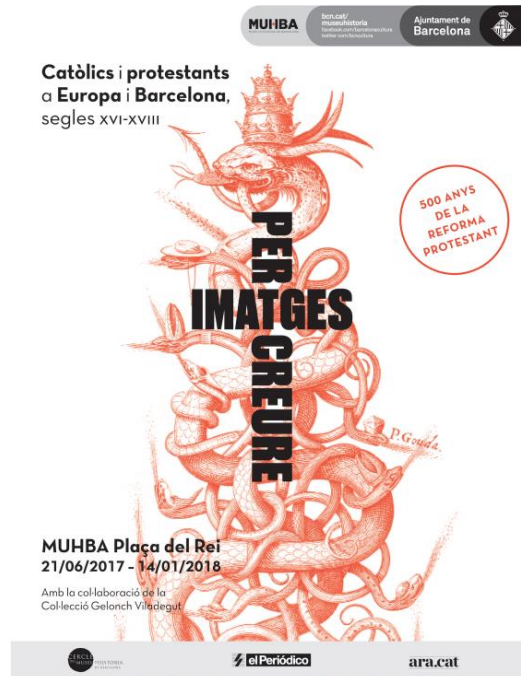
2. **Presentació del llibre *Barcelona vista del Besòs***. Amb Patrick Faigenbaum i Joan Roca. Institut Barri Besòs. 26 de juny de 2018.
3. **Presentació del llibre *Els gremis de Barcelona***, número 24 de la revista Quaderns d'Història de Barcelona, coordinada per Pere Molas i Xavier Cazeneuve. MUHBA Plaça del Rei. 28 de juny de 2018.
4. **Presentació del projecte i visita *Les cases del Bon Pastor. Habitatge i treball a la Barcelona del segle XX***. 13 de setembre de 2018.
5. **Presentació de *Pere IV Passatge Major del Poblenou***. Ca l'Alier. 6 de novembre de 2018.
6. **Presentació del llibre *Luter***. Amb Antoni Gelonch, autor del llibre, i Ramon Tremosa. MUHBA Plaça del Rei. 7 de novembre de 2018.
7. **Presentació de la Guia d'història urbana *La Maquinista***. Fundació del Museu Historicosocial de la Maquinista Terrestre i Marítima i MACOSA. 14 de novembre de 2018.
8. **Presentació del llibre *Imatges per creure. Religió, art i conflicte a Barcelona i Europa, segles XVI-XVIII***. Amb Antoni Gelonch, coordinador de l'obra, i Joan Roca. MUHBA Plaça del Rei, 22 de novembre de 2018.
9. **Presentació de *Les Heroides***. Amb Joan Santanach, Lola Badia i Josep Pujol. MUHBA Plaça del Rei. 12 de desembre de 2018.

Altres conferències o actes

1. **Auschwitz. Entre la memòria i la responsabilitat**. A càrrec de Piotr Cywinski, director del Museu i Memorial d'Auschwitz-Birkenau. MUHBA Plaça del Rei. 24 de gener de 2018. Aquesta conferència es va realitzar en el marc del dia internacional en commemoració de les víctimes de l'Holocaust, organitzat pel Comissionat de Programes de Memòria.
2. **Espectacle literari. Maleïdes guerres**, a càrrec de Carles Beltran, Lali Barenys i Namina. MUHBA Refugi 307. 17 i 19 de juliol de 2018. Dins del marc del Festival Grec. Espectacle poeticomusical sobre les guerres i les seves conseqüències, una denúncia dels conflictes bèl·lics que utilitza la música, les paraules i la creativitat per donar un cop de puny sobre la taula i dir prou a la barbàrie. Aquest juliol ho fan en un escenari on, durant la Guerra Civil, molts barcelonins i barcelonines van viure l'horror dels bombardejos de l'aviació feixista sobre la ciutat.
3. **Acte de lliurament de la Medalla d'Or de la Ciutat, a títol pòstum, al senyor Josep Fontana**. Saló del Tinell, MUHBA Plaça del Rei. 15 de novembre de 2018.

B) FORMATS EXPOSITIUS. (I) EXPOSICIONS TEMPORALS

1. Imatges per creure. Catòlics i protestants a Europa i Barcelona, segles XVI-XVIII

Data: Del 21 de juny de 2017 al 14 de gener de 2018

Lloc: Saló del Tinell, MUHBA Plaça del Rei

Visites de l'any 2018: 2.452 (total 43.335).

Exposició organitzada gràcies a la contribució de la Col·lecció Gelonch Viladegut.

Contingut:

Com a commemoració del cinquè centenari de la publicació de les 95 tesis de Luter a Wittenberg, s'ha organitzat aquesta exposició que examina l'ús que es va fer de les imatges en el context de la Reforma protestant i de la Contrareforma catòlica, que observa totes dues des de la perspectiva de Barcelona i que les apropa a la realitat històrica d'aquesta ciutat. Amb aquest propòsit s'han exposat tot un seguit d'obres de diferent tipus, amb una notable quantitat de gravats procedents de la col·lecció Gelonch Viladegut.

2. Verdaguer segrestat. L'apropiació del mite durant el franquisme

Data: Del 29 de setembre de 2017 al 21 de gener de 2018

Lloc: MUHBA Vil·la Joana

Visites l'any 2018: 562 (total 3.077).

Exposició aportada per la Casa Verdaguer de Folgueroles, en el marc dels projectes conjunts amb MUHBA Vil·la Joana, Casa Verdaguer de la Literatura de Barcelona.

Contingut:

A partir d'una multiplicitat d'articles periodístics, imatges, enregistraments i correspondència descobrirem com el poeta de Folgueroles va ser recuperat i instrumentalitzat políticament pel franquisme. El govern de Franco va presentar Verdaguer com un geni de la nació espanyola i va utilitzar, a favor seu, una de les figures més emblemàtiques de la cultura catalana. Coproduïda amb la Fundació Jacint Verdaguer de Folgueroles i la Xarxa de Museus d'Història de Catalunya.

3. La ferida d'Hipercor. Barcelona 1987

Data: Del 15 de desembre de 2017 a l'11 de març de 2018

Lloc: Espai Zero, MUHBA a Fabra i Coats

Visites l'any 2018: 2.707 (total 3.437)

Aquesta exposició memorial ha estat possible gràcies a la promoció i contribució del Comissionat de Programes de Memòria de l'Ajuntament de Barcelona.

Activitats relacionades:

Publicació del llibret de sala *La ferida d'Hipercor; Diàlegs L'atemptat d'Hipercor* (6, 13 i 20 de febrer de 2018).

Contingut:

Projecte entre la història i la memòria, que, amb el màxim rigor i sensibilitat, s'havia d'aproximar als fets de l'atemptat d'Hipercor de fa trenta anys, situar-los dins de la trajectòria històrica i resseguir el camí seguit des de llavors per les seves víctimes. El 19 de juny de 1987, quan passaven vuit minuts de les quatre de la tarda, un cotxe bomba va explotar a la primera planta del pàrquing dels magatzems Hipercor de Sant Andreu. 21 persones van perdre la vida i 46 més van resultar ferides, en el que ha estat l'atemptat més mortífer d'ETA. Ja fa 30 anys d'aquella acció terrorista indiscriminada que va ferir Barcelona.

4. 40 anys fent l'Ateneu Popular 9 Barris. Un altre relat de la cultura a Barcelona (1977-2017).

Data: Del 23 de març al 23 de maig del 2018

Lloc: MUHBA Oliva Artés

Visites: 1.109

Contingut:

El passat 2017 l'Ateneu Popular 9 Barris va arribar a les seves primeres quatre dècades de vida. Amb motiu d'aquest aniversari el projecte va fer un balanç de la seva trajectòria, mitjançant un procés de recerca participatiu amb la intenció d'aprofundir en el sentit de la seva experiència. Una història en què ha estat determinant la relació entre l'activisme social, cultural i artístic, amb un particular model de gestió comunitària, estretament vinculat amb la història recent de Barcelona.

5. El port franc i la fàbrica de Barcelona. Les edats de la Zona Franca

Data: Del 27 de febrer al 3 de desembre de 2018

Lloc: MUHBA Plaça del Rei (Casa Padellàs)

Visites: 11.891.

Activitats relacionades:

Seminari. *Zona Franca: dels orígens portuaris als nous paradigmes mediambientals* (15 i 22 de març); Visites comentades i itineraris 'El port franc i la fàbrica de Barcelona'; i el llibret de sala.

Contingut:

Aquesta microexposició laboratori ha ofert una retrospectiva sobre la història de la Zona Franca i el seu impacte polític, econòmic, urbanístic i ambiental al pla de Barcelona. La proposta ha coincidit amb el centenari del naixement del Consorci per a la Instal·lació i Explotació del Dipòsit Franc de Barcelona (futur Consorci de la Zona Franca), a les darreries del 2017.

C) FORMATS EXPOSITIUS. (II) MOSTRES LABORATORI

1. Indústria / Territori / Identitat. La Ruta del Patrimoni Industrial del Ruhr visita Catalunya

Data: Del 17 d'octubre de 2017 a l'11 de març de 2018

Lloc: MUHBA Oliva Artés

Visites l'any 2018: 1.146 (2.846).

Aquesta exposició laboratori ha estat possible gràcies a la contribució de la RVR (Regionalverband Ruhr, Associació Regional del Ruhr).

Contingut:

Exposició itinerant on es mostra el sistema regional d'interpretació i difusió cultural de la Ruta del Patrimoni Industrial del Ruhr, inaugurada l'any 1999. Gestionada per l'Associació Regional del Ruhr, està formada per 1.000 vestigis industrials visitables. A més de museus i monuments, s'inclouen indústries actives, iniciatives d'activistes locals i colònies obreres d'estil arquitectònic i urbanístic diferent.

2. Passatges/BCN, espais de transició per a la ciutat del segle XXI

Data: Del 10 de novembre de 2017 al 21 de gener de 2018

Lloc: MUHBA Oliva Artés

Visites l'any 2018: 509 (total 1.654).

Aquesta exposició ha estat possible gràcies a la contribució de l'Institut pour la Ville en Mouvement-VEDECOM de París, l'Ajuntament de Barcelona, l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) i l'Escola Superior d'Arquitectura del Vallès (ETSAV).

Contingut:

Els passatges han format part de la història urbana al llarg dels segles. El desenvolupament de la ciutat contemporània, heterogènia i discontinua, ha anat acompanyat d'una multiplicació de barreres que transformen el recorregut en una

cursa d'obstacles. Els passatges, com a espais de transició han adoptat diverses formes i han contribuït a transformar el seu entorn. Avui, l'arquitectura els utilitza com a nexes entre la petita i la gran escala urbana, ja que fan més fàcil la mobilitat dels ciutadans. Ha estat organitzada i produïda conjuntament amb l'Institut pour la Ville en Mouvement-VEDECOM (IVM), entre l'Ajuntament, l'Àrea Metropolitana (AMB) i l'Escola Superior d'Arquitectura del Vallès (ETSAV).

D) PROJECTES EXPOSITIUS. (III) INSTAL·LACIONS

1. Vinyetes Joves (CCOOMICS)

Data: Del 24 de maig al 7 de juny de 2018

Lloc: Capella de Santa Àgata, MUHBA Plaça del Rei

Visites: 2.611

Contingut:

Forma part de la II edició de la revista CCOOMICS, projecte cultural i educatiu entre CCOO de Catalunya i les Escoles d'Art La Industrial, Llotja, Massana, Pau Gargallo, Serra i Abella i l'Escola del Treball de Barcelona. La portada de l'edició 2018 està il·lustrada per Rubén Pellejero, autor de *Corto Maltés* i *El silencio de Maika*. L'exposició comptarà amb il·lustracions de Toni Benages autor de *Narcís Monturiol* i *les pedres de l'infern*. L'actual edició ha estat possible per la col·laboració dels centres educatius i dels professors i les professores: Toni Micó, Miriam Ventura, Toni Benages, Pep Montserrat, Pere Ginard, Alicia Montes i Jordi Catafal.

2. En la Ciudad. Filmacions urbanístiques, inquietuds artístiques

Data: Del 6 al 22 de novembre de 2018

Lloc: Capella de Santa Àgata, MUHBA Plaça del Rei

Visites: 3.546

Aquesta instal·lació s'emmarca dins del Festival Loop.

Contingut:

En la ciudad va ser el títol d'un film col·lectiu inusual que va seguir una iniciativa d'Eugeni Bonet del 1976. El projecte de pel·lícula va consistir en una sèrie de curtsmetratges en Super-8 realitzats per diferents artistes (com ara Iván Zulueta, Eugènia Balcells, Manuel Hueriga, Eulàlia Grau, Muntadas, Antoni Miralda, Fina Miralles, Francesc Torres). L'objectiu principal d'aquest film heterogeni era reflexionar sobre el rol de la ciutat, expressar preocupacions personals i interrogar les diferents lògiques urbanes de llocs com Barcelona, Madrid, París o Nova York. La pel·lícula ha esdevingut ara un document històric.

E) FORMATS GUIATS. VISITES I ITINERARIS URBANS

Les visites als espais museïtzats i les exposicions temporals del Museu i els itineraris urbans, tant o més rellevants que les visites en el cas d'un museu de ciutat, han estat en la seva major part programats en reiterades ocasions al llarg de l'any.

Visites

1. De la ciutat romana al Palau Reial Major medieval
2. Cristianisme, visigots i poder a Barcelona, segles IV al VII
3. Verdaguer i Barcelona
4. L'habitatge a Barcino. Les domus dels carrers de sant Honorat i Avinyó.
5. El Call, la Barcelona jueva medieval
6. La porta de mar i les termes portuàries de Barcino
7. El Palau Reial Major
8. Exposició "La ferida d'Hipercor".
9. El castell de Torre Baró, Nou Barris i Barcelona.
10. Interrogar Barcelona
11. Güell, Gaudí i Barcelona. L'expressió d'un ideal urbà
12. El motor de la fàbrica. La sala de calderes de Fabra i Coats
13. La Casa de l'aigua. Conductes, dipòsits i comportes
14. L'Ateneu Barcelonès, la literatura i Verdaguer
15. In-Museu. MUHBA Plaça del Rei i MUHBA Zona Franca
16. La caserna del Poble-sec i l'exposició *Bombers i bombes de vapor*.
17. Vil·la Joana i la literatura
18. En defensa pròpia: Verdaguer contra la censura
19. El Park Güell i Barcelona
20. Güell, Gaudí i Barcelona. L'expressió d'un ideal urbà
21. Les bombes de vapor i l'extinció d'incendis. Bombers de Barcelona (1826-1920)
22. La caserna del Poble-sec i l'exposició *Bombers i bombes de vapor*
23. Salomó ben Adret de Barcelona (1235-1310)
24. Nazis i feixistes, l'ocupació simbòlica de Barcelona (1939-1945)
25. La residència d'Antoni Amatller, una casa de Puig i Cadafalch
26. Prat de la Riba des de Castellterçol
27. La revolució pedagògica de Ferrer i Guàrdia
28. El Palau Savassona, seu de l'Ateneu Barcelonès
29. La Casa Vicens, d'Antoni Gaudí
30. Una infància sota les bombes

Visites d'autor

1. La força de Verdaguer. (Oriol Izquierdo)

2. La utilització del mite durant el franquisme (Carles Puigferrat).
3. Barcelona vista del Besòs (Joan Roca)
4. La ferida d'Hipercor, Barcelona 1987 (Francesc Valls).
5. El port franc i la fàbrica de Barcelona (Marc A. García).
6. Llegir la realitat. Cosmogonies, somnis i malsons literaris (Oriol Izquierdo).

Itineraris

1. El carrer de Pere IV: espina dorsal del Poblenou industrial
2. Barcino/Bcn
3. La formació d'una capital. La ciutat medieval
4. La primera balconada de Barcelona. El creixement de la ciutat vist des dels Tres Turons
5. El barri del Bon Pastor
6. La defensa de la ciutat moderna
7. Barcelona i els indians. negocis d'ultramar i canvi urbà, 1835-1916
8. La guerra civil a Barcelona. Revolució i bombardeigs
9. Dins i fora muralles: poder, higiene i comerç a Barcino
10. Gràcia 1900. L'aparador burgès d'un barri obrer
11. La Barcelona de la guerra i la postguerra. Perspectives des del turó de la Rovira
12. *Vedettes* i milicians. El paral·lel i el barri del poble-sec durant la guerra civil
13. La Barcelona gòtica, una ciutat en transformació
14. El Park Güell i Barcelona
15. Raó, passió i negoci en la construcció de l'Eixample
16. L'obertura de la via Laietana i la creació del Barri Gòtic
17. Quan el Call era el call dels jueus
18. La defensa activa i passiva de la ciutat. El refugi 307 i les bateries del turó de la Rovira
19. Sis-cents anys de correu, de l'edat mitjana al segle xx
20. Barcelona 1902: urbanitzar la muntanya pelada
21. De Montcada a Barcelona. La història de l'aigua a llevant de la ciutat
22. Barcelona en diagonal
23. Barcino/Bcn

24. La conquesta dels turons
25. “La formiga”, itinerari vital de Verdaguer
26. L'aigua a Barcino
27. Pous, fonts i sèquies a la Barcelona medieval
28. El port franc i la fàbrica de Barcelona.
29. Gaudí i l'aigua
30. Pompeu Fabra a Badalona
31. L'obra de J. Puig i Cadafalch a la ciutat vella: comerços, cases i urbanisme.
32. Itinerari literari-naturalista. Plantes i animals que inspiren Verdaguer
33. La jardineria del Park Güell
34. Viure i ser enterrat a Barcelona. El Cementiri del Poblenou
35. La Barcelona de Frederic Marès

F) FORMATS MUSICALS. AUDICIONS

Els formats musicals del museu no constitueixen una oferta musical autònoma, sinó que responen estrictament al programa d'història i patrimoni de Barcelona, metròpoli i capital, desenvolupat pel MUHBA, situant els patrimonis musicals dins de la història urbana. En aquest sentit han destacat en 2018 les confluències entre patrimonis literaris i musicals a Vil·la Joana, en especial amb la figura de Jacint Verdaguer, l'aprofundiment històric en la música antiga i barroca, així com també les incursions en la música contemporània, sobretot en relació amb el jazz i el modernisme. Com a seus dels formats musicals destaquen MUHBA Plaça del Rei, MUHBA Vil·la Joana i MUHBA Park Güell-Casa del Guarda (amb el suport de B:SM) respectivament. A més, cal incloure els 9 espectacles de *La ciutat interior* que s'han realitzat aquest any al Refugi 307.

1. Conferència “**Bach reinterpreta la música sacra de Pergolesi i Caldara, Masterclass**”, a càrrec de Joan Vives, i **Masterclass** de Carlos Mena i els nous solistes de la Beca Bach. MUHBA Plaça del Rei. 24 de febrer de 2018.

2. **Concert. Fer música a Barcelona sota les bombes.** MUHBA Plaça del Rei. 18 de març de 2018.

A càrrec del Quartet Cosmos (Helena Satué i Bernat Prat, violins, Lara Fernández, viola, i Oriol Prat, violoncel), Natalia Labourdette, soprano i Jorge Nava, piano. Interpretaran obres de Rodolfo Halffter, Salvador Bacarisse, Gustavo Duran, Julian Bautista i Manuel Blancafort. En col·laboració amb el Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya.

3. **Paraules i sons. Itinerari literari per la Barcelona dels segles XIX i XX.** Espectacle literari a càrrec de Gemma Sangerman, actriu, i Oriol Romaní, clarinet. 8 d'abril de 2018.

4. **Concert. *Sacrilegis*, de Víctor Bocanegra.** MUHBA Vil·la Joana. 12 de maig de 2018.

Dins la Setmana de la Poesia de Barcelona.

5. **Roger Mas canta Verdaguer.** MUHBA Vil·la Joana. 10 de juny de 2018.

6. **Barcelona i el jazz. Park Güell. Modernisme, jazz, BCN.**

Concerts d'estiu a les 22 h. Quatre concerts evoquen aspectes i episodis de la relació rica i diversa entre Barcelona i el jazz, des de l'arribada, als anys vint, d'aquella nova música vital, desinhibida i alliberadora, fins als nostres dies, en què el jazz ha esdevingut per a molts una part significativa de la nostra manera de viure, sentir i expressar-nos. Amb la col·laboració de B:SM

Primer Concert. Un segle de jazz a Barcelona. Gili-Romaní Hot Jazz Cats. 22 de juny de 2018.

Segon Concert. Recordant Django Reinhardt. Biel Ballester Trio i Joan Aguiar. 29 de juny de 2018.

Tercer Concert. Evocacions del Jamboree i La Cova del Drac. Josep Mª Farràs, Toni Solà i Ignasi Terraza Trio. 6 de juliol de 2018.

Quart Concert. Louis Armstrong i Barcelona. Jazz Care All Stars. 13 de juliol de 2018.

7. **Concert de la banda municipal de Barcelona** dirigida per Salvador Brotons. Plaça del Rei. 6 de juliol de 2018.

8. **Monges a palau! Concert Passio Domini.** A càrrec del cor femení Auditexaudi acompanyades de Tomàs Maxé, Santi Figueras a la viola de mà i la tiorba i Anna

Casademunt a la viola de gamba. MUHBA Plaça del Rei (Capella de Santa Àgata). 12 de juliol de 2018.

9. **Rapejant Verdaguer.** Taller a càrrec de Pau Llonch. MUHBA Vil·la Joana. 28 de setembre de 2018.

10. **De l'ars nova a la música barroca (s. XIV-XVII).** Concert a càrrec de la Jove Capella Reial de Catalunya dirigida per Lluís Vilamajó. MUHBA Plaça del Rei. 20 (assaig obert) i 21 (concert) d'octubre de 2018.

11. **Concert Verdaguer, *Poema d'amor a la terra*,** a càrrec de la Banda Municipal de Barcelona. Auditori. 28 d'octubre de 2018.

12. **A cal fuster hi ha novetat,** concert a càrrec de Joan Josep Mayans, veu, guitarra i viola de roda, i Eva Curtó, violoncel. MUHBA Vil·la Joana. 16 de desembre de 2018. Han interpretat poemes de J. V. Foix, J. Verdaguer, J. Maragall, Pere Quart o Josep Carner.

G) FORMATS ESCRITS. PUBLICACIONS

El Museu organitza les seves publicacions, totes elles directament lligades a l'activitat i la programació del MUHBA, en diverses col·leccions. Cal esmentar com a grans formats les sèries **Pòsits** (resultats d'exposicions i obres clàssiques) i **Documents** (estudis en els camps de la historiografia i del patrimoni) i com a petits formats les sèries **Textures** (renovacions interpretatives), **Llibrets de Sala** (síntesis breus) i **Guies d'història urbana** (cartografies històrico-monumentals). A més, el Museu publica els **Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona (QUARHIS)**, revista anual d'arqueologia, i el **MUHBA butlletí**, eina de difusió d'aquelles propostes en què el museu està treballant.

Quantitat

Guies		58.000 unitats
	Guies d'història urbana	14.000
	Fulls de centre	44.000
Col·lecció Pòsits		1.000 unitats
Llibrets de sala		12.000 unitats
Revista Quarhis		500 unitats
Butlletí MUHBA		5.500 unitats

Títols publicats aquest 2018

Guies d'Història Urbana:	<i>Call/BCN (castellà)</i>
	<i>Call/BCN (anglès)</i>
	<i>Románico s. XI-XIII/BCN (traducció)</i>
	<i>Romanesque 11th-13th C/BCN (traducció)</i>
	<i>Gothic/BCN (traducció)</i>
	<i>La Maquinista/BCN</i>
	<i>Puig i Cadafalch/BCN</i>
	<i>Sexualitats s. XX/BCN</i>
Col·lecció Pòsits:	<i>Barcelona vista del Besòs</i>
	<i>Imatges per creure. Religió, art i conflicte a Europa i Barcelona, segles XVI-XVIII</i>
Llibrets de sala:	<i>El port franc i la fàbrica de Barcelona. Les edats de la Zona Franca</i>
	<i>Eix Pere IV. Passatge major del Poblenou</i>
	<i>Crítica i restitució patrimonial en gastronomia</i>
	<i>Barcelona en la Antigüedad tardía. El cristianismo, los visigodos y la ciudad (traducció)</i>
	<i>Barcelona in Late Antiquity. Christianity, the Visigoths and the City (traducció)</i>

Los judíos en la Barcelona medieval. MUHBA El Call (traducció)

The Jews in Medieval Barcelona. MUHBA El Call (traducció)

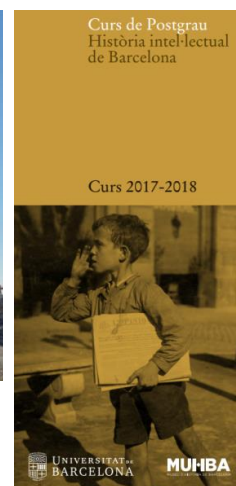
Revista QUARHIS Número 14

Butlletí del MUHBA Número 34

Coedició amb l'AHB Barcelona Quaderns d'Història 24: *Els gremis de Barcelona*

H) **FORMATS ACADÈMICS. ESTUDIS**

A partir de les línies de treball i de les polítiques públiques realitzades pel museu s'ofereix una formació que busca la renovació de la conceptualització històrica i patrimonial i abordar el vincle entre literatura, ciutat i Europa.

Master's Degree in Landscape Intervention and Heritage Management

Data: Del 20 d'octubre de 2017 al 29 de juny de 2018

El "Master's Degree in Landscape Intervention and Heritage Management" proposa la formació d'experts capaços de desenvolupar projectes d'ordenació del paisatge tenint específicament en compte la seva implicació en equips multidisciplinars a l'hora d'elaborar propostes d'intervenció i gestió. Director del Màster: Francesc Muñoz. Coordinat entre la Universitat Autònoma de Barcelona i el MUHBA.

Curs Relats urbans. Teoria i pràctica de l'itinerari històric

Data: Del 3 d'octubre de 2017 al 20 d'abril de 2018

Aquest curs ofereix formació per a futurs responsables de la ideació i interpretació d'itineraris històrics urbans, per tal de mostrar nous mecanismes de descoberta i presentació dels actius històrics i patrimonials de Barcelona. La meta és complementar l'estudi rigorós de la història urbana, el patrimoni històric i la seva gestió, així com el turisme cultural barceloní. Aquest curs aprofita la relació establerta entre el MUHBA i la UAB a través del programa del Màster en Intervenció i Gestió del Paisatge i el Patrimoni, coorganitzat per ambdues institucions. En aquest context s'ha organitzat també el Laboratori de propostes dels alumnes del curs de Relats urbans del MUHBA que porta el nom **Relatar la ciutat** i que s'han portat a terme en els mesos de juny i juliol de 2018.

Curs de Postgrau. Història intel·lectual de Barcelona

Data: Del 15 d'octubre de 2017 al 30 de juny de 2018

L'objectiu d'aquest Postgrau és formar un conjunt de professionals de la gestió cultural, del món acadèmic, de l'ensenyament, del periodisme i de la crítica cultural que incorporin una sòlida preparació en els fets més assenyalats de la Història intel·lectual de Barcelona. Director: Antoni Martí Monterde. Coordinat entre la Universitat de Barcelona i el MUHBA.

Curs monogràfic universitari. Ciutats per a pensar Europa

Data: Del 3 al 31 de maig de 2018.

Ciutats com Londres, Berlín o París han estat o són capitals d'Europa en algun moment. Però la idea d'Europa no s'escriu només des dels grans centres de poder econòmic o polític, es troba en totes i cadascuna de les seves geografies culturals. Quan aquestes geografies es perceben des de la perspectiva de la literatura, emergeix un altre mapa d'Europa en què hi ha ciutats on la literatura hi ha fet una contribució insubstituïble. Aquest curs documenta i reflexiona sobre el paper de ciutats que, des de situacions de

complexitat de vegades semblant, però sovint molt més marcada, que la de Barcelona, aporten un llegat de preguntes sobre Europa que convé tenir present per pensar també la nostra ciutat, en tant que ciutat amb una clara vocació europeista. Aquesta edició del curs reflexiona sobre la relació entre literatura, ciutat i idea d'Europa a partir de vuit casos concrets: Weimar, Lviv, Cracòvia, Lisboa, Belgrad, Sarajevo, Sant Petersburg, i Barcelona.

Curs Relats urbans. Teoria i pràctica de l'itinerari històric

Data: Del 9 d'octubre de 2018 al 14 de maig de 2019

Aquest curs ofereix formació per a futurs responsables de la ideació i interpretació d'itineraris històrics urbans, per tal de mostrar nous mecanismes de descoberta i presentació dels actius històrics i patrimonials de Barcelona. La meta és complementar l'estudi rigorós de la història urbana, el patrimoni històric i la seva gestió, així com el turisme cultural barceloní. Aquest curs aprofita la relació establerta entre el MUHBA i la UAB a través del programa del Màster en Intervenció i Gestió del Paisatge i el Patrimoni, coorganitzat per ambdues institucions.

Curs de Postgrau: Història de l'europeisme cultural a Catalunya

Data: Del 20 d'octubre de 2018 al 30 maig de 2019

L'objectiu d'aquest Postgrau és exposar i aprofundir en la història comparada dels intel·lectuals entre Catalunya i Europa, i formar un conjunt de professionals de la gestió cultural, del món acadèmic, del periodisme i de la crítica cultural que incorporin una sòlida preparació, des del punt de vista de la Literatura Comparada, sobre la història intel·lectual de l'europeisme a Catalunya.

Master's Degree in Landscape Intervention and Heritage Management

Data: De l'1 de novembre de 2018 al juliol de 2019.

El "Master's Degree in Landscape Intervention and Heritage Management" proposa la formació d'experts capaços de desenvolupar projectes d'ordenació del paisatge tenint específicament en compte la seva implicació en equips multidisciplinars a l'hora d'elaborar propostes d'intervenció i gestió. Director del Màster: Francesc Muñoz. Coordinat entre la Universitat Autònoma de Barcelona i el MUHBA.

I) PROJECTE ESCOLAR

El programa escolar que ofereix el Museu, que porta el títol de **Interrogar Barcelona**, té l'objectiu de proporcionar les claus per llegir, interpretar i construir coneixement sobre la història i el patrimoni de la ciutat de Barcelona i es fonamenta en una relació de doble direcció entre escola i museu, entre museu i escola. El programa educatiu, intítulat *Interrogar Barcelona* recull tant les propostes que configuren una oferta general de **visites i itineraris** com el **Projecte educatiu integrat** i el **Casal d'estiu**. El títol general del programa al·ludeix al seu plantejament de conjunt, a partir d'interrogants que condueixen als diferents temes de la història urbana i el patrimoni de la ciutat, amb vista a estimular l'estudi, la interpretació i la reflexió crítica compartida. El programa d'activitats escolars del MUHBA té per objectiu, en suma, que l'alumne aprengui a pensar en termes històrics i a interpretar els elements del patrimoni per tal de poder construir el seu propi coneixement sobre la ciutat de Barcelona i el món dels nostres dies en el qual es troba la ciutat.

En 2018 el projecte educatiu, en formats diversos i en quatre idiomes bàsics (català, castellà, anglès i francès) ha aplegat una xifra de 40.363 alumnes d'ESO i de Batxillerat.

Dins del programa escolar s'articulen així mateix propostes concretes, a realitzar en una sessió de visita, taller o itinerari, que cobreixen des de l'educació infantil fins al batxillerat. Com es pot veure en el quadre que s'ha inclòs a continuació, aquestes activitats escolars, de 49 tipus en total, es divideixen entre **visites guiades** portades a terme dins dels diferents espais patrimonials del MUHBA (Plaça del Rei, Refugi 307, Park Güell, Turó de la Rovira, Oliva Artés, etc.) i en **visites patrimonials, tallers didàctics** i també **itineraris** fets pels carrers de Barcelona. Aquestes visites i itineraris han aplegat aquest any un total de 31.451 alumnes.

Activitats escolars curs 2018	Participants	Grups	Tipus
Barcino, els orígens de la ciutat	4262	203	I
La formació d'una capital	2138	97	I
La fundació d'una colònia romana	380	16	TD
Poblenou motor industrial de Barcelona	168	8	I
Projecte Park Güell	332	15	VG
De la ciutat romana al Palau Reial Major	373	17	I
A pic i pala	615	26	TD
Solidaritat per sobreviure	5792	279	VG
Barcelona a l'època moderna	85	4	I
Cases, places i carrers a la Barcelona medieval	217	9	I
Juguem a Barcino	79	4	TD
El Call de Barcelona als segles XIII i XIV	70	4	I
Barcino/BCN	339	17	I

El parc, El Born i l'exposició de 1888	112	6	I
Arquitectura i natura	710	27	VG
El fil de l'arqueologia: de domus romana a magatzem del Call	29	2	VG
Pous, fonts, rieres i sèquies	31	2	I
Portar l'aigua a la ciutat	72	3	VG
L'aigua a Barcino	261	11	I
Barcelona al límit. La guerra i el barraquisme	83	6	VG
Viatge a Barcino	2332	96	I
Barcelona en temps del gòtic	225	11	I
Barcelona sota les bombes	937	44	VG
Les muralles romanes	75	4	I
Viatge a la Barcelona medieval	1.579	65	I
Panoràmica històrica en 360º	98	4	VG
El Park Güell, Gaudí i Güell	644	25	VG
La Barcelona moderna: abans i després de 1714	261	13	I
Viatge a la Barcelona medieval	330	14	I
Park Güell visites BSM	7037	253	VG
Pa i companatge a les taules medievals	25	2	I
Fabra i Coats. Una gran fàbrica de Barcelona	92	4	VG
Del mercat a la cuina i la taula	32	2	I
La Guerra Civil a Barcelona	88	4	I
Habitatge a Barcino	73	5	VG

Barraques: els confins de BCN	88	5	I
La formació de la metròpoli	65	3	VG
La Barcelona contemporània en 10 objectes	53	2	TD
Les elits de Barcino	59	3	VG
Visita museu 1h	568	27	VG
Via sepulcral 1h	21	1	VG
Visita guiada domus Avinyó	70	3	VG
Visita guiada castell de Torre Baró	81	3	VG
Què diuen els ocells?	44	2	VG
Aquest pi és un poema	152	7	VG
L'Eixample Cerdà: la gran transformació de la ciutat	153	6	I
Verdaguer la veu del poble	73	5	VG
This is Barcelona (escolar)	27	1	I
El port franc i la fàbrica de Barcelona	21	1	VG
TOTAL	31.451	1.371	

Llegenda: VG: Visita Guiada; I: Itinerari; VP (Visita patrimonial); TD: Tallers didàctics

Autoguiats escolars

LOCALITZACIÓ DELS AUTOGUIATS	PARTICIPANTS	GRUPS
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI GENER	279	15

AG ESCOLAR REGOMIR	9	1
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL GENER	9	1
TOTAL AUTOGUIATS GENER	297	17
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI FEBRER	1019	40
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL FEBRER	81	4
TOAL AUTOGUIATS FEBRER	1100	44
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI MARÇ	1163	56
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL MARÇ	216	10
TOTAL AUTOGUIATS MARÇ	1379	66
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI ABRIL	1176	55
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL ABRIL	50	2
TOTAL AUTOGUIATS ABRIL	1226	57
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI MAIG	2631	152
AG ESCOLAR TURO	160	7
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL MAIG	53	3
TOTAL AUTOGUIATS MAIG	2844	162
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI JUNY	567	27
TOTAL AUTOGUIATS JUNY	567	27
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI JULIOL	0	0
TOTAL AUTOGUIATS JULIOL	0	0
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI GENER	14	1
TOTAL AUTOGUIATS AGOST	14	1
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI SETEMBRE	191	10
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL ROMANA SETEMBRE	27	1
TOTAL AUTOGUIATS SETEMBRE	218	11
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI OCTUBRE	394	23
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL ROMANA OCTUBRE	90	4
AG ESCOLAR VIL·LA JOANA	117	6
TOTAL AUTOGUIATS OCTUBRE	601	33
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI NOVENBRE	392	15
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL NOVENBRE	10	1
TOTAL AUTOGUIATS NOVENBRE	402	16
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI DESEMBRE	264	16
TOTAL AUTOGUIATS DESEMBRE	264	16
TOTAL	8.912	450

El **Projecte Educatiu Integrat** del MUHBA porta a terme diversos programes específics de treball conjunt entre el museu i els agents de la comunitat educativa per tal de construir de forma cooperativa una estratègia d'apropiació de la ciutat i del seu patrimoni per part dels alumnes.

Per a primària, el programa principal del Projecte educatiu integrat del MUHBA és el **Patrimonia'm**, una iniciativa ja amb més de 10 anys de continuïtat, que promou el treball cooperatiu entre les escoles i el MUHBA. Aquest any hi ha participat 594 alumnes, 366 de primària i 228 de secundària.

Una de les sessions del Patrimonia'm

Per a l'ESO, l'activitat principal dins del Projecte educatiu integrat del MUHBA és la proposta de crèdit de síntesi **Viatge per Barcelona**, en versió pilot, adreçat a l'alumnat d'ESO. Aquest projecte té per objectiu fer conèixer i interpretar diverses realitats urbanes a partir d'una metodologia d'observació i anàlisi que es desenvolupa en recorreguts urbans autoguiats. Hi ha alhora el projecte d'aprenentatge **Ciceró BCN**, adreçat a 3r d'ESO, que té per finalitat de desenvolupar les capacitats de l'alumnat per poder fer de guies d'espais patrimonials de la ciutat.

Des de fa anys, una de les ofertes educatives fonamentals del Museu es desenvolupa en el temps lliure dels més joves. El Museu compta amb el **Casal d'Estiu del MUHBA**, titulat **Llegim la ciutat**, que el museu organitza des de fa set anys i compta amb l'homologació de l'Ajuntament de Barcelona. Al casal els més joves s'ho passen molt bé, activitats d'aigua incloses, però ho fan amb una

immersió intensiva en el coneixement de la trajectòria històrica i el que ens ha llegat en forma de patrimoni a la ciutat.

El casal té per objectiu apropar el patrimoni de Barcelona i crear sinèrgies entre nois i noies d'entorns socials i procedències diverses amb vista al foment d'una apropiació reflexiva de la ciutat que puguin després estendre en els seus contextos escolars. L'activitat està adreçada a nens i nenes d'entre 8 a 12 anys durant dues setmanes del mes de juliol, de matí i tarda, amb visites, itineraris, tallers, i combinació d'activitats lúdiques i d'aprenentatge. El Casal manté, des dels seus inicis, un caràcter experimental, d'innovació educativa, que irradia cap al conjunt del projecte educatiu del Museu. Amb els recursos disponibles la convocatòria s'ha de limitar a dos torns, cadascun d'una setmana de durada.

J) COMUNICACIÓ I DIFUSIÓ

El MUHBA ha impulsat campanyes de comunicació específiques especialment per a les seves exposicions, menant campanyes digitals, a la premsa o fins i tot amb banderoles pels carrers, però atorgant en tot moment un gran pes específic a mantenir ben informat i actiu el nombrós i variat nucli de ciutadanes i ciutadans que segueixen regularment i de manera participativa l'activitat i la programació del Museu.

Material gràfic	Campanyes fetes	Tiratge
Fulletons	34	104.500 unitats
Programes	15	95.150 unitats
Newsletters digitals	130	649.997 unitats
Banderoles	1	200 unitats
Dossiers didàctics	9	10.772 unitats

Altres	13	21.464 unitats
Total	202	881.583 unitats

Pàgina web

Visitants al web del Museu	209.817
Pàgines vistes	586.864

Mailing

Persones interessades en rebre informació	14.413
---	--------

K) PRESENCIA ALS MITJANS

Campanyes als mitjans	Nombre de campanyes	Nombre d' insercions	Nombre de mitjans
Premsa	14	40	5
Mitjans digitals	3	6.515.333	2

Mencions als mitjans

Aquest any la presència del MUHBA als mitjans s'ha centrat en temes com la tasca realitzada pel museu en relació amb l'atemptat sofert a les Rambles el 17 d'agost de 2017; la inauguració de l'exposició *El port franc i la fàbrica de Barcelona*; les jornades sobre el patrimoni gastronòmic realitzades en col·laboració amb la Fundació Alícia; el cicle de concerts de jazz d'estiu organitzats al Park Güell; el

projecte de la Casa Padellàs; la nova inauguració de MUHBA Casa de l'Aigua; les obres d'ampliació del espai MUHBA Oliva Artés; o visites que es van fer al Centre de Col·leccions del Museu.

L) ACCESSIBILITAT I INCLUSIÓ

Tot el programa del MUHBA està pensat des de l'òptica de l'accessibilitat cultural i de la inclusió social, esforçant-se per trencar els límits entre:

- Els centres i les perifèries, raó per la qual el MUHBA té les seves sales per la ciutat, el punt vertebrador de les quals es troba a Casa Padellàs.
- La recerca i la difusió, i per això tots els programes són oberts a tots els públics i posen en relació centres d'estudis i veïnals amb centres acadèmics, en contra de la diferenciació entre activitats generals i especialitzades.
- Dels temps escolar i l'extraescolar, raó per la qual es promou el Patrimonià'm, que aplega joves de tota classe, barri i condició cultural, així com un casal que permet unificar la passió de conèixer i les pautes d'estudi acadèmiques.
- La universalitat i la diversitat, cabdals tant en el disseny del programa *This is Barcelona*, adreçat a refugiats i nouvinguts, com en la ideació d'Estimul'art, un programa dirigit als malalts d'Alzheimer que és extraordinàriament respectuós amb allò de comú que té tota experiència humana.
- Els barris i la ciutat, a partir d'itineraris que reforcen alhora l'expressió dels patrimonis com a valor comunitari i com a elements de la personalitat de Barcelona.

Pel que fa a les activitats impulsades a l'hora de facilitar l'accessibilitat, cal destacar la participació del MUHBA dins de la iniciativa **Apropa Cultura**, oferint les visites comentades *El retaule de la teva vida: activitat per a persones amb Alzheimer* així com la ruta *Dins i fora de la ciutat romana*. Menció a part mereix la iniciativa **This is Barcelona / Benvinguts a la ciutat**, un programa en diferents idiomes de coneixement de la ciutat adreçat a persones refugiades, nouvinguts i a disposició de les institucions d'acollida. S'articula en una sessió d'acollida al museu, on es fa una introducció breu sobre la ciutat, seguida d'un itinerari per sis places de la ciutat que n'expliquen alguns dels seus aspectes principals (la plaça política, la religiosa, l'econòmica, la representativa i monumental, la ròtula comunicativa) i contribueix també a aproximar-se al creixement i història de Barcelona.

Cal destacar així mateix una nova edició del programa d'activitats **Estimul'Art**, realitzat en col·laboració amb el Museu Frederic Marès i la Fundació ACE-Institut Català de Neurociències Aplicades, i adreçat de manera especial i particularitzada a persones que tenen malalties neurodegeneratives, com les que pateixen Alzheimer. L'objectiu d'aquest projecte és la realització de activitats que facilitin el record i afavoreixin els processos de reminiscència dels participants a través de l'art i de la història de la ciutat, del patrimoni material i immaterial.

Finalment, entre les activitats socialment i culturalment més inclusives, cal remarcar el paper cabdal del **Casal d'estiu**, lloc de reunió de nens de tots els orígens, alguns d'immigració molt recent, ens uns dies d'immersió intensiva en la història i el patrimoni de Barcelona, que contribueix a fer d'aquests nois i noies un pal de paller quan, ja en temps escolar, a la classe s'aborden aquests temes i d'altres de relacionats.

Pel que fa a l'accessibilitat motora i sensorial, el MUHBA proposa la possibilitat de fer visites adaptades i a tots els centres del Museu es pot disposar dels següents elements d'accessibilitat: aparells de FM per a activitats com les visites comentades o els itineraris. Es tracta d'aparells que consisteixen en un emissor, que utilitza l'educador/a en les seves explicacions i que poden utilitzar

aquelles persones que ja tenen un audiòfon propi, a les quals es proporciona un “bucle” (els aparells els tenim a la Plaça del Rei i cal sol·licitar aquest servei amb antelació).

A més, s’ofereix al servei d’interpretació a la llengua de signes per a qualsevol activitat. Simplement es demana que es comuniqui per telèfon, fax o correu electrònic amb 2 o 3 dies laborables d’antelació. D’altra banda, pel que fa a l’espai MUHBA Plaça del Rei s’ofereix la possibilitat de disposar d’una cadira de rodes i d’audioguies que són utilitzables amb audiòfons (a través de sistema de bucle magnètic). A més, cal posar de relleu l’accessibilitat de la maqueta de la Plaça del Rei per a invidents i la possibilitat de tocar algunes de les peces que es troben fora de vitrines.

M) PÚBLICS

Entrades venudes

Entrades generals	608.183
Entrades reduïdes	24.764
Entrades gratuïtes	41.167
Entrades d’accés lliure	142.875
Entrades totals	816.989

Distribució de les visites per espais patrimonials

MUHBA Plaça del Rei	149.444
La Porta de Mar i les Termes Portuàries	14.783

MUHBA Via Sepulcral Romana	3.213
MUHBA Domus Avinyó	1.623
MUHBA Domus de Sant Honorat	2.223
MUHBA El Call	5.234
MUHBA Vil·la Joana	8.756
MUHBA Park Güell. Casa del Guarda	545.530
MUHBA a Fabra i Coats	2.921
MUHBA Oliva Artés	3.054
MUHBA Casa de l'Aigua	3.632
MUHBA Refugi 307	12.883
MUHBA Turó de la Rovira	38.335

Visites a les exposicions temporals segons ubicació

MUHBA Plaça del Rei	20.500
MUHBA Vil·la Joana	562
MUHBA a Fabra i Coats	2.707
MUHBA Oliva Artés	2.764

Distribució de les visites en els espais d'interès monumental

MUHBA Temple d'August	343.060
MUHBA Santa Caterina	52.938

N) USUARIS

Es important destacar l'esforç del Museu per eliminar la divisió entre "públics", que a partir de la introducció de les tècniques de marketing comercial en el camp de la cultura batega rere la divisió entre "públic general" i "públic especialitzat". Per molt que les polítiques públiques atenguin de manera preferent el primer, la divisió implícita entre "poble" i "elit", entre "culte i popular" és poc sostenible si més no en un museu de ciutat, motiu pel qual el Museu aposta per fer accessibles tots els seus formats de programació a tots els públics possibles, distingint entre formats i no entre segments d'audiència.

Associació d'amics del MUHBA	306
Carnets de soci	860
Usuaris de la biblioteca	1.436
Visites al Centre de col·leccions	1.675
Visites a l'Arxiu Arqueològic	1.495
Visites, itineraris i audicions	15.264
Debats públics i seminaris	2.860
Programació escolar	40.363

4. COL·LABORACIONS I RELACIONS EXTERNES

A) XARXES

Cal posar en relleu l'important paper dels **Amics i amigues del MUHBA** i del **Cercle del MUHBA**.

Els **Amics i amigues del MUHBA** és actualment un club ampli de persones especialment interessades en conèixer la història i el patrimoni de la ciutat de Barcelona, que participen de manera freqüent en les activitats generals del Museu a més de les que tenen reservades pel fet de ser Amics, i que també promouen tasques de voluntariat. Ara mateix són 306 persones.

El Cercle del Museu, per la seva banda, és una entitat sense personalitat jurídica pròpia, que actua en el marc de la Fundació Barcelona Cultura i que aplega institucions i empreses arrelades a Barcelona que reconeixen el MUHBA com un instrument per preservar i donar a conèixer els senyals d'identitat de la ciutat. L'objectiu fonamental és donar suport a la promoció i foment de la cultura, des d'una visió dins la qual els museus formen part d'una estratègia per a l'impuls del coneixement, la integració social i el respecte a la diversitat cultural, i alhora generen valor a partir de les relacions entre cultura i activitat econòmica.

A més, el MUHBA també forma part **d'Espais Escrits. Xarxa del patrimoni literari català**, en relació a la figura i l'obra d'en Jacint Verdaguer i del projecte *Vil·la Joana. Casa Verdaguer de la Literatura*. Cal esmentar la relació activa i regular del Museu amb l'**Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona**, amb el **Servei d'Arqueologia de Barcelona** pel Pla Barcino i amb el **Reial Monestir de Santa**

Maria de Pedralbes, com també la col·laboració amb els centres d'Estudis d'història local de Barcelona, la Fundació Institut Amatller d'Art Hispànic, l'Arxiu Històric del Poblenou i la Fundació Museu historicosocial de la Maquinista Terrestre i Marítima i de la Macosa. Ara mateix, com s'ha constatat amb les sessions dedicades a *Reinventar el museu de la ciutat*, s'està treballant en futurs projectes que, buscant la col·laboració amb altres entitats i institucions, aprofundeixen en la idea de dur a terme projectes de proximitat que ajudin a fer del museu un laboratori ciutadà i facilitin l'apropiació de la ciutat per part de la gent. També s'han d'esmentar les propostes amb la casa Amatller com a futur espai associat per a realitzar una mostra compartida sobre l'Eixample.

Finalment, a nivell internacional cal destacar el paper impulsor del MUHBA dins la City History Museums and Research Network of Europe (CITYHIST network), com detallem a continuació.

City History Museums and Research Network of Europe (CITYHIST Network)

Aquesta xarxa és un grup de treball promogut pel MUHBA i que està format per museus de ciutat, universitats i centres de recerca en patrimoni d'una vintena de ciutats europees. Es tracta d'una plataforma de col·laboració i un espai de debat que gira al voltant de la història i del patrimoni urbà, així com de la gestió dels museus de ciutat i del lloc institucional i social que ocupen actualment les ciutats. Aquesta xarxa va ser creada el 2010 pel MUHBA i des de llavors ha estat dirigida per aquest museu amb la col·laboració de l'Amsterdam Museum com a secretari de la xarxa.

La CITYHISTnetwork realitza reunions periòdiques des de 2010 i les seves sessions tenen dos eixos de debat principals. Per una banda, es comparteixen els projectes que es porten a terme, les darreres investigacions sobre història i patrimoni urbà així com la seva aplicació en l'esfera museística. Per una altra banda, es tracten les problemàtiques específiques de la gestió dels museus de ciutat, la seva relació amb la ciutadania i el seu espai institucional dins la ciutat. No es tracta tan sols de poder disposar d'un camp d'actuació més clar per als museus

de ciutat sinó de poder avançar en la construcció comuna d'una personalitat compartible d'Europa.

Des de 2010 s'han realitzat set reunions generals i diversos tallers o *workshops*. En aquest 2018 s'han organitzat a Barcelona dues reunions en el context del IV i V seminari *Reinventar el museu*, que van tenir lloc el 22 de febrer i el 26 de maig respectivament.

Museus que en 2018 formen part de la xarxa:

Frankfurt Museum, Riga History Museum, Helsinki City Museum, Amsterdam Museum, Hamburg Museum, Museu de Lisboa, Musée d'Histoire de Lyon, Stadtmuseum Berlin, Lëtzebuerg City Museum, Museum Rotterdam (convidat), Museo de Historia de Madrid, Wien Museum, Museum of Copenhagen i City Museum of Ljubljana

Centres de recerca que formen part de la xarxa:

Centre for Urban History (Anvers), Institute for Urban History (Estocolm), Centro per lo Studio di Roma (CROMA), International Cultural Centre of Kracow, Politecnico di Torino, Oxford Brookes University (convidat) i HafenCity Universität Hamburg (convidat).

Xarxa Espais Escrits, Xarxa del Patrimoni Literari Català

El Museu forma part de la xarxa Espais Escrits i, enguany, de la seva junta directiva, pels seus vincles amb la literatura a través de MUHBA Vil·la Joana, dedicada als relats literaris en un marc històric ampli.

En aquest 2018 Espais Escrits va celebrar el 5 de novembre la VII Jornada Tècnica d'Espais Escrits *Entre cartografia i identitat*, que va tenir lloc a la Fundació Palau de Caldes d'Estrac, on es va debatre entorn del patrimoni literari i de la remodelació del Mapa Literari Català. També es va organitzar els dies 6 i 7 d'octubre un viatge literari per L'Aleixar, la Selva del Camp i Reus (Baix Camp) per recórrer la terra i el territori literari de Maria Manent i Joan Puig i Ferrer, a més d'endinsar-se en l'arquitectura modernista de l'institut Pere Mata de Reus. Un any més s'ha dut a terme el projecte *Clàssics catalans al vostre club de lectura* amb la

col·laboració del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya. Aquest projecte intenta apropar els clàssics catalans a les biblioteques públiques de Catalunya tot dinamitzant-ne una sessió del club de lectura. Finalment, s'ha organitzat l'espectacle *Espais Enllà. La literatura catalana en un clic*, que va tenir lloc el dia 7 de juny a Vil·la Joana, amb l'actriu Gemma Sangerman.

B) CONVENIS I ACORDS

Entre el gran nombre de convenis i acords del Museu amb altres institucions destaquem els següents.

Conveni amb la **Generalitat** per a la gestió de la **Capella de Santa Àgata** i de la **Domus de Sant Honorat**.

Conveni amb **B:SM** per organitzar activitats per nens, publicacions i cicles de conferències i de concerts al Park Güell.

Conveni amb el **Centre Internacional de Música Antiga** (Fundació CIMA) per promoure la difusió de la música antiga a Barcelona.

Convenis amb **Arqueoticket**, fins el 21 d'abril de 2018, i **Julià Travel** (Barcelona City Tour) per l'obtenció de descomptes.

Conveni amb la Universitat de Barcelona per impartir els cursos de postgrau **Història intel·lectual de Barcelona** (curs 2017-2018) i **Història de l'uropeisme cultural a Catalunya** (curs 2018-2019).

Conveni amb la Universitat Autònoma de Barcelona per impartir el **Master's Degree in Landscape Intervention and Heritage Management** (cursos 2017-2018 i 2018-2019).

C) PROJECTES EN COL·LABORACIÓ

Dins de la lògica del MUHBA com a museu de ciutat, a cavall entre les polítiques culturals i les polítiques urbanes, cal destacar en un primeríssim lloc la contribució dels districtes ha estat fonamental per comptar amb recursos d'inversió per tirar endavant els projectes del Museu.

Cal esmentar per començar les propostes compartides que tenen l'objectiu de completar els quatre nous espais del museu a la Barcelona de llevant: la segona fase de les obres a Oliva Artés (projecte MUHBA ciutat metropolitana) i la senyalística de l'Eix Pere IV que amb el **Districte de Sant Martí** han avançat en 2017 i es completaran en 2018, i el projecte compartit amb l'ICUB per a la nau F de Fabra i Coats (projecte MUHBA ciutat i treball), el projecte Bon Pastor (futur MUHBA habitatge i ciutat) i la Casa de l'Aigua (projecte MUHBA proveïment urbà) amb el **Districte de Sant Andreu**. En aquests dos darrers casos cal també referir la participació activa des del **Pla de barris**.

Tot seguit cal esmentar el treball conjunt i regular amb el **Districte d'Horta Guinardó** en la cura dels espais del MUHBA al Turó de la Rovira, amb la instal·lació de nous lavabos i amb una ampliació rellevant en projecte. Finalment, s'ha de destacar la contribució del **Districte de Ciutat Vella** en l'escanejat làser de la maquinària de la foneria Casa Parés, feta pel Laboratori de modelització virtual de la ciutat de l'ETSAB i incorporada al Museu virtual.

Cal així mateix referir les converses amb el **Districte de l'Eixample** i la Casa Amatller per ubicar en l'interior d'illa d'aquesta última un espai concertat amb el MUHBA d'explicació de l'Eixample i el modernisme i el suport del **Districte de Sarrià-Sant Gervasi** a diversos dels programes de MUHBA Vil·la Joana.

Convé esmentar, finalment, la col·laboració amb el **Districte de Gràcia** en el marc de la programació ciutadana a MUHBA Park Güell, incloent una reunió en 2017 de la taula de memòria del Districte efectuada a la Casa del Guarda.

Tot seguit cal referir la col·laboració amb els centres d'estudis locals de Barcelona. En aquest 2018 han destacat la **Taula Eix Pere IV**, l'**AVV Poblenou** i l'**Arxiu del Poblenou**, en els seminaris i els projectes en format laboratori de MUHBA Oliva Artés, el **Centre d'Estudis Ignasi Iglesias** en diversos projectes i itineraris del MUHBA a Sant Andreu, l'**Arxiu Històric de Roquetes** i l'**Associació per a la Memòria de Trinitat Vella**, en relació amb la Casa de l'Aigua, l'**AVV Bon Pastor** per al projecte museístic a les Cases Barates, l'**AVV Carmel** al Turó e la Rovira, el **Taller d'Història de Gràcia** a MUHBA Park Güell, i l'**AVV Vallvidrera** a Vil·la Joana.

Quant als altres projectes en col·laboració, i deixant de banda les relacions *ad hoc* per a una exposició o acte singular, podem destacar els següents:

Projecte de col·laboració amb la **Fundació Jacint Verdaguer** de Folgueroles amb la finalitat de de conservar, investigar, promoure i difondre el patrimoni tangible i intangible que va generar el poeta Jacint Verdaguer. En aquest any 2018 s'ha col·laborat en particular en la **Festa Verdaguer**, que ha tingut lloc entre els dies 10 de maig i 10 de juny.

Projecte de col·laboració amb la **Fundació J. V. Foix**, aquest any en especial en el context de la commemoració dels 125 anys del naixement de l'escriptor.

Projecte en col·laboració amb el museu del Disseny, el Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes, el Museu Frederic Marès, el Museu Nacional d'Art de Catalunya i el Museu de la Música per realitzar el cicle **Art i Història als museus de Barcelona**.

Continuació del projecte de recerca de gastronomia històrica en col·laboració amb la Universitat de Barcelona i la **Fundació Alícia**.

Projecte de col·laboració amb **Apropa Cultura** per tal de facilitar l'apropament de la cultura a persones amb diversitat funcional, en situació de vulnerabilitat i altres en situació de discriminació i risc d'exclusió social.

Projecte en col·laboració amb la Fundació ACE-Institut Català de Neurociències Aplicades i el Museu Marès per menar el programa d'activitats **Estimul'Art**.

Projecte en col·laboració amb l'escola **Àngel Baixeras** i la Fundació Catalana de l'Esplai pel **Casal d'Estiu**.

Projecte en col·laboració amb el Consorci d'Educació de Barcelona per a la difusió del projecte **Patrimonia'm**.

Projecte de col·laboració amb la **Universitat Pompeu Fabra** en el **Virtual Multimodal Museum**.

Projecte de col·laboració amb el Laboratori de modelització virtual de la ciutat de l'**ETSAB** per a l'aixecament en escàner làser de diversos espais patrimonials del MUHBA i per a la seva restitució tridimensional.

D) PARTICIPACIONS

Aquest 2018 el museu ha participat en esdeveniments de la ciutat com el **In Museu** (3 de febrer), **Llum Barcelona** (16, 17 i 18 de febrer), la Festivitat de Santa Eulàlia (18 de febrer), **Entre tallers i museus** (6 de maig), **A la Setmana de la poesia** (10-16 de maig), **El dia internacional dels museus** (18 de maig), **La nit dels museus** (19 de maig), el Festival Grec (17 i 19 de juliol), la diada de **la Mercè** (24 de setembre) o el **48h Open House Barcelona 2018** (26 i 27 d'octubre).

A més, els diferents membres del MUHBA han realitzat les següents contribucions en congressos i seminaris:

- Del 26 de maig al 29 de maig. International Forum of Museum Directors. Nanjing i Nantong (Xina). Participa: Edgar Straehle amb la intervenció "*Rethinking the Relationship Between the City Museum and the City: the Case of Barcelona*".
- 4 i 5 de juny. Camoc conferència anual. *The Future of Museums of Cities*. Frankfurt. Participen: Joan Roca amb la intervenció "*Between cultural and urban policies*".

- Rethinking the city and the city museum*" i Elena Pérez amb la intervenció "*At home. Participative worker housing, a new branch of Barcelona City Museum*".
- Del 29 d'agost a l'1 de setembre. Congrés de l'EAUH (European Association for Urban History). *Urban Renewal and Resilience*. Roma. Participa: Joan Roca amb la intervenció "*City museums and the city in Europe. A view from Barcelona*".
 - 5, 6, 7 i 8 de setembre. European Archaeologist Association (EAA). Participa: Lúdia Font amb la intervenció "*Conserving the city under the city: the archaeological site of Plaça del Rei in Barcelona*".
 - 20 i 21 de setembre. Network of Spontaneous Memorials. *Creating, Documenting and Using Archives of Spontaneous Memorials*. Manchester. Participen: Josep Bracons, Daniel Alcubierre i Lúdia Font amb la presentació del cas del Memorial de la Rambla.
 - 11, 12 i 13 d'octubre. Mediação cultural. Aprendizagens para todos. Encontro de educação, cultura e património. Lisboa. Participen: Mònica Blasco i Teresa Macià amb una intervenció sobre el programa educatiu del MUHBA.
 - Del 21 al 27 d'octubre. International Congress on Medieval and Modern Period Mediterranean Ceramics. Atenes. Participen: Núria Miró amb Júlia Beltrán de Heredia, amb la intervenció *El horizonte cerámico del siglo XVIII en Barcelona: producciones locales e importaciones*; i Núria Miró amb Mikel Soberón i T. Fernández, amb la intervenció *Late medieval materials found inside the Rec Comtal, in the section preserved in the archeological site of the Born in Barcelona*.
 - 29 i 30 de novembre. XII Trobada de les egipcíaques. Barcelona. Participa: Lúdia Font amb la intervenció "*Tècnica constructiva i pictòrica de l'embigat policromat de la capella de sant Miquel del Monestir de Pedralbes*".

Finalment, s'ha de posar de relleu així mateix que alguns membres del personal del MUHBA formen part de diversos equips de recerca reconeguts pel ministeri:

- *Ficta Vitro Lapis: les imitacions de pedres en vidre a la Hispània romana* (HAR2015-64142-P) (MINECO/FEDER, UE). Participa: Emili Revilla.
- *ARCHAIDE (ARChaeological Automatic Interpretation and Documentation of cEramics)*. Participen: Julia Beltrán de Heredia i Emili Revilla.
- *Modelos en la cartografía urbana española. Un análisis histórico*, CSO2014-54078-C2-1-P. Participa: Ramon Pujades.
- *Tripulaciones, armamentos, construcción naval y navegación en el Mediterráneo*, MINECO HAR-2013 48433-C2-1P. Participa: Ramon Pujades.

E) RELACIONS INSTITUCIONALS

Degut al seu caràcter de museu urbà, es desenvolupa un treball constant no tan sols amb l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB), del qual en forma part, sinó també amb les altres entitats i institucions de la ciutat; de manera molt especial, dins mateix de l'Ajuntament, amb els districtes de la ciutat, amb les institucions acadèmiques i amb els centres d'estudis locals i les associacions de veïns. Per aquesta raó, a cavall entre les polítiques culturals i les polítiques urbanes, el nombre de visites institucionals procedents d'aquestes entitats ha sigut constant i molt elevat al llarg d'aquest any. A més, han vingut visites de fora com els representants de la xarxa europea de museus o persones com en Piotr Cywinski, director del Museo y Memorial de Auschwitz-Birkenau.

5. ORGANITZACIÓ

A) RECURSOS HUMANS

El museu ha estat organitzat per al seu funcionament intern en les àrees de Direcció, Administració, Projectes, Programes i Col·leccions. El personal del MUHBA a finals de 2018 l'integraven les persones següents:

Daniel Alcubierre, María José Arnal, Sergi Benajas, Àngels Bertran, **Mònica Blasco**, **Josep Bracons**, Jaume Capsada, Eulàlia Cartró, Carme Cazalla, Lúdia Font, Carlos Fumanal, Marta Iglesias, Jaime Irigoyen, Anna Lázaro, Teresa Macià, Sònia Martínez, Carles Mela, Núria Miró, Mònica Mosteirín, Elena Pérez, Carla Puerto, **Andreu Puig**, Ramon Pujades, Emili Revilla, Elena Rivali, **Joan Roca**, Aurora de la Rosa, José Manuel Sánchez, Teresa Soldino, Edgar Straehle, Montserrat Valero, Senén Vallès i Dolors Xufre.

Distribució del personal	Homes	Dones	Total
Funcions directives	3	1	4
Funcions tècniques	9	10	19
Funcions administratives	2	8	10
Total	14	19	33

A més, en aquest any 2018 cal sumar 6 persones en pràctiques.

B) MEMÒRIA ECONÒMICA

Ingressos

Ingressos propis	754.677,37
Altres	190.976
Total	945.653,37

Despeses

Personal	1.821.318,33
Despeses d'exploració	3.234.684,90
Total	5.056.003,23

C) OBRES I MANTENIMENT

Aquest any 2018 s'ha començat la segona fase del projecte que reformarà l'espai del MUHBA d'Oliva Artés. Es preveu que les obres acabin l'any 2019. També s'han realitzat obres de sanejament i rehabilitació a la façana de l'espai MUHBA Plaça del Rei, cosa que ha inclòs el reforçament dels contraforts. Finalment, s'ha de parlar del projecte del Bon Pastor, que s'emmarca en una acció amb el Pla de Barris i el districte de Sant Andreu.

S'ha d'insistir en la precarietat d'espai al **Centre de Col·leccions**, el qual es troba prop del punt de saturació. La necessitat d'ampliar l'espai de reserva i dipòsit de les col·leccions no exposades és, cada any que passa, més necessària.

D) LLOGUER D'ESPAIS

Aquest any el museu ha llogat els seus espais en un nombre total de 34 vegades per a la realització de diferents actes.

E) PATROCINI

Diari Ara

El Periódico

Julià Travel

6. RESUM D'INDICADORS

PÚBLIC

Entrades venudes	816.989
Entrades generals	608.183
Entrades reduïdes	24.764
Entrades gratuïtes	41.167
Entrades d'accés lliure	142.875

Visites a espais d'interès arquitectònic 395.998

Tipus de visites

Exposicions permanents	791.641
Exposicions temporals	26.533

Públic de les activitats 58.487

Usuaris

Biblioteca	1.436
Visites al Centre de col·leccions	1.675
Visites a l'Arxiu Arqueològic	1.495

COL·LECCIONS

Objectes en préstec durant l'any	2.568
Nombre d'incorporacions	2.966
Objectes totals	75.009
Registrats o inventariats el 2018	6.809
Registrats o inventariats totals	52.725
Pendants	22.284
Objectes propis exposats al museu	1.102
Exposicions permanents	1.095
Exposició temporal	7

COMUNICACIÓ

Visites a la web	500.622
Persones interessades en rebre informació	14.413

Material gràfic

Fulletons (Flyers, Díptics, etc.)	104.500 unitats
Programes	95.150 unitats
Newsletters	649.497 unitats
Banderoles	200 unitats

Total 849.347 unitats

Publicacions

Guies 58.000 unitats

Guies d'història urbana 14.000

Fulls de centre 44.000

Col·lecció Pòsits 1.000 unitats

Llibrets de sala 12.000 unitats

Revista Quarhis 500 unitats

Butlletí MUHBA 5.500 unitats